

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 138 S

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2017
under Landbruks- og matdepartementet
(Reindriftsavtalen 2017/2018 m.m.)

Innhold

1	Innledning	5	5.3.6	Fagbrevordningen	25
1.1	Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018 ...	5	5.3.7	Markedstiltak	25
1.1.1	Hovedavtalen for reindriften	6	5.3.8	Pramming av rein	26
1.1.2	Regjeringens politiske plattform ...	6	5.3.9	Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	26
1.1.3	Stortingets behandling av reindrifftsavtalen i 2014, 2015 og 2016	6	5.3.10	Nytt klassifiseringssystem	26
1.1.4	Sametingets innspill	7	5.3.11	Fjerning av gammelt gjerde-materiell og ulovlige gjerder	27
2	Gjennomføringen av forhandlingene	9	5.3.12	Individmerking av rein	27
2.1	NRLs krav	9	5.3.13	Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart	27
2.2	Statens tilbud	9	5.3.14	Reindrifftsaglig medvirkning i regional forvaltning	28
2.3	Det videre forløpet av forhandlingene	10	5.3.15	Andre ordninger som sorterer under RUF	28
3	Utviklingen i reindriften	11	5.4	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	28
3.1	Sysselsetting	11	5.4.1	Generelle vilkår	28
3.2	Reintallsutvikling	11	5.4.2	Distriktstilskudd	29
3.3	Slakting	13	5.4.3	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	29
3.4	Reinkjøttmarkedet	13	5.4.4	Frakttilskudd	30
3.5	Økonomisk utvikling	13	5.4.5	Rapportering av slaktet rein	30
3.5.1	Totalregnskapet 2015 med budsjett 2016	13	5.5	Velferdsordninger	30
3.5.2	Totalregnskapet for 2015 etter reinbeiteområde	15	5.6	Organisasjonstilskudd	30
3.5.3	Siidaandelenes økonomi	18	5.7	Importordninger	31
4	Nærmere om viktige politikkområder	20	5.8	Regelverk	31
4.1	CWD	20	5.9	Utredninger	31
4.1.1	Gjennomførte og planlagte tiltak for å hindre spredning av CWD	20	5.9.1	Utredning for å avdekke mulighetene for å knytte kalve-slaktetilskuddet til klassifiserings-systemet for reinsdyrkjøtt	31
4.1.2	Oppføring av sperregjerde for å hindre sammenblanding av villrein og tamrein	21	5.9.2	Utredning av innretning og organisering av HMS-tiltak i reindriften	31
4.2	Kriseberedskap i reindriften	22	5.9.3	Oppfølging av selvstyrerapporten	32
4.3	Aktuelle rettssaker	22	5.9.4	Rapportering av slaktet rein	32
4.3.1	Reduksjon av reintall	22	6	Endringer i statsbudsjettet 2017	33
4.3.2	Reindrifftsrettigheter	22			
5	Nærmere om Reindrifftsavtalen 2017/2018	23		Forslag til endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2017/2018 m.m.)	34
5.1	Økonomisk ramme og periode	23			
5.2	Priser	23			
5.3	Utviklings- og investeringstiltak ...	24			
5.3.1	Økonomisk ramme	24			
5.3.2	Kvinnerettede tiltak	24			
5.3.3	Forskning og utvikling	24			
5.3.4	Konfliktforebyggende tiltak	24			
5.3.5	Utviklingsprogrammet	25			
				Vedlegg	
			1	Reindrifftsavtale 1. juli 2017 – 30. juni 2018	35
			2	Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2017	39
			3	Tabellvedlegg	46

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 138 S

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2017/2018 m.m.)

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 22. mai 2017,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om Reindrifftsavtalen 2017/2018, inngått mellom Staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) 28. februar 2017.

I kapittel 1 og 2 gjennomgås det politiske grunnlaget og en del av de ytre rammene for avtalen. Kapittel 3 går nærmere inn på noen sentrale utviklingstrekk med særlig vektlegging av den økonomiske utviklingen. Kapittel 4 omtaler enkelte aktuelle politikkområder, og kapittel 5 redegjør nærmere om den fremforhandlede avtalen. Kapittel 6 omtaler forslag til endringer i statsbudsjettet 2017.

Årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2018. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2017–2018) for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Imidlertid fremmes proposisjonen om reindrifftsavtalen

som tidligere for behandling i vårsesjonen. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2018.

1.1 Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018

Det sentrale politiske grunnlaget for forhandlingene er regjeringens politiske plattform og Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaleproposisjoner. I tillegg fremmer Sametinget et eget innspill til de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene. Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften.

1.1.1 Hovedavtalen for reindriften

Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2, skal LMD og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindrifftsnaeringen i samsvarende med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken.

Reindrifftsforhandlingene gjennomføres hvert år. Perioden for de årlige avtalene løper fra 1. juli til 30. juni. Forhandlingene skal ta utgangspunkt i en felles forståelse av næringens økonomiske situasjon. Som grunnlag for dette, utarbeider Økonomisk utvalg for reindriften et totalregnskap for reindriften.

Hovedavtalen har åpnet for at partene kan kreve forhandlinger også om andre forhold utenom de økonomiske virkemidlene. Dette er faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindrifftspolitikken. Denne åpningen innebærer ikke at reindrifftsnaeringen, representert ved NRL, kan fremme ethvert faglig krav i forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene. Imidlertid kan NRL løfte problemstillinger gjennom forhandlingene, og LMD kan bidra til at NRL får tatt opp saken med rette fagdepartement.

I tilfelle brudd i forhandlingene, fremmer Staten ved LMD, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

1.1.2 Regjeringens politiske plattform

I regjeringens politiske plattform vises det til at reindriften er en viktig næring i deler av landet. Den sikrer matproduksjon og utgjør livsgrunnlaget for mange mennesker. Videre vises det til at næringen er en forutsetning for samisk kultur og samfunnsliv. Følgende tiltak er konkretisert i plattformen:

- Legge frem en stortingsmelding om bærekraft i reindriften.
- Endre reindrifftsloven slik at økologisk bærekraft prioriteres.
- Sikre rammevilkår som gjør at næringen på sikt blir mindre avhengig av overføringer.
- Likebehandle bønder og reineiere når det gjelder avgifter på driftsmidler.
- Gjennomføre forenklinger i landbruksbyråkratiet.

Det vises også til samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig folkeparti hvor det bl.a. fremgår at avtaleinstituttet i landbruksket opprettholdes. Videre at det skal legges vekt på forutsigbarhet og reformer som kan gi økt lønnsomhet.

1.1.3 Stortingets behandling av reindrifftsavtalen i 2014, 2015 og 2016

Ved behandlingen av Prop. 108 S (2013–2014) *Reindrifftsavtalen 2014/2015, og endringer i statsbudsjettet 2014 m.m.* uttalte en samlet Næringskomité blant annet følgende:

«Komiteen peker også på det viktige i at reindrifftsloven og reindrifftsavtalen utfyller hverandre og trekker i samme retning. Komiteen er derfor tilfreds med at statens tilbud dreier tilbudet mot, og forsterker, de ordningene som fører til høyere slaktevolum, og dermed tar næringen mer i retning av økologisk bærekraft. Komiteen støtter regjeringen når den varsler at det vil legges opp til en avkortning i utbetalingene av rovvilterstatningene i de tilfeller reindrifftsutøverne ikke følger reindrifftslovens regler om øvre reintall. Komiteen viser til at dette er forankret i en bred politisk enighet i de senere år.

Komiteen viser til at tilskuddsordningene ble vesentlig lagt om fra og med Reindrifftsavtalen 2003/2004, til ordninger som skal premiere produksjon og verdiskaping. Gjennom reindrifftsloven av 2007 ble det etablert en rekke virkemidler for å redusere reintallet til et bærekraftig nivå, og at reindrifftsloven påla næringen selv et stort ansvar for å drive økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig. Komiteen viser til at Landbruks- og matdepartementet i 2013 påla Reindrifftsstyret å fatte vedtak om frister for forholdsmessig reduksjon av reintallet. Komiteen mener reindrifftsens utfordringer er mange og sammensatte. I deler av Finnmark foreligger det fortsatt store utfordringer i forholdet mellom beitepress og beitegrunnlag. Komiteen mener derfor det er nødvendig at Landbruks- og matdepartementet er tydelige overfor SRF og fylkesmennene når det kommer til spørsmål om sanksjonsbruk.

Komiteen viser til at reindriften er i en unik situasjon hvor potensialet for etterspørsel er langt større enn potensialet for produksjon. I dette ligger det store muligheter for økt verdiskaping. Komiteen er enig med regjeringen i at det er sentralt at reindriften får utnyttet poten-

sialet for verdiskaping. En moderne reindriftnæring forutsetter at næringen besitter kunnskap om økologisk bærekraft og innehar markedskompetanse. Årets reindriftsavtale forsterker ordningene for de utøverne som vil ta næringen i den retningen.»

Videre uttalte en samlet Næringskomite blant annet følgende ved behandlingen av Prop. 68 S (2014–2015) *Reindriftsavtalen 2015/2016, og endringer i statsbudsjettet 2015 m.m.*:

«Komiteen viser til at forhandlingene er gjennomført etter bestemmelser gitt i Hovedavtalen for reindriften fra 1993, med det hovedmål å utvikle reindriftnæringen til en rasjonell og markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Komiteen er tilfreds med at avtalepartene ser det som viktig å videreføre stimuleringen til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, slik at det legges best mulig til rette for de reindriftsutøvere som har reindrift som hovedvirksomhet.

Komiteen viser til at reindriften er i en unik posisjon, med en potensiell etterspørsel som overgår potensialet i produksjonen. Det innebærer at potensialet for verdiskaping er langt høyere enn det som utnyttes i dag. Komiteen er derfor tilfreds med at Reindriftsavtalen for 2015/2016 innebærer særskilt stimulans til økt produksjon og aktiviteter knyttet til reiseliv og formidling av reindriftssamisk kultur og leve-sett.

Komiteen er enig med regjeringen i at den fremforhandlede Reindriftsavtalen for 2015/2016 gir grunnlag for økt inntjening og verdiskaping hos den enkelte reindriftsutøver. Samtidig viderefører avtalen den dreining man har hatt i virkemidlene de senere årene, med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet. Dette er det bred politisk enighet om.»

Når det gjelder inneværende reindriftsavtale, uttalte en samlet Næringskomité blant annet følgende ved behandlingen av Prop. 77 S (2015–2016) *Reindriftsavtalen 2016/2017, og endringer i statsbudsjettet 2016 m.m.*:

«Komiteen merker seg at man fortsetter linjen fra de tre siste års avtaler, og støtter dette. En fortsatt prioritering mot en økologisk bærekraftig reindrift innen rammene av dyrehelse-lovgivningen vil, som komiteen har påpekt i tid-

ligere meldinger, være en absolutt forutsetning for også å oppnå reindriftslovens mål om økonomisk og kulturell bærekraft.

Komiteen viser til at Stortingets målsetting er at politikken skal legge rammer for reindriften som en rasjonell markedsorientert næring, bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Komiteen støtter derfor at tilbudet la opp til å tilrettelegge for de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Økt slakteuttak, økt verdiskaping, økt satsing på kvalitet og dermed økt inntjening, er den beste garanti for ivaretagelse og videreutvikling av reindriften kulturarv.

Komiteen registrerer at forhandlingene om reinbeitekonvensjonen med Sverige drar ut. Det er viktigere at man ivaretar de norske interessene enn å skynde frem en avgjørelse. Komiteen registrerer at det er mange uavklarte arealspørsmål rundt reindriften, og imøteser derfor regjeringens arbeid med jordskifteretten og ny stortingsmelding.»

Næringskomiteens innstilling ved behandling av de tre siste års avtaleproposisjoner viser at en samlet Næringskomité har støttet opp om regjeringens reindriftpolitikk. Videre at det er bred politisk enighet i den dreining man har hatt i virkemidlene de senere årene, med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet.

1.1.4 Sametingets innspill

Sametinget har observatørstatus i forbindelse med de årlige reindriftsavtaleforhandlingene, og følger forhandlingene. Dette innebærer også at Sametingets representant følger de interne møtene på Statens side under forhandlingene. Videre gis Sametinget i henhold til § 4 i *Hovedavtalen for reindriften* anledning til å uttale seg om reindriftsavtalen før Stortinget behandler den årlige stortingsproposisjonen om reindriftsavtalen.

Sametinget behandler spørsmål knyttet til reindriftsavtaleforhandlingene under ett av sine plenumsmøter på høsten. Før Staten legger fram sitt tilbud, avholdes det et møte mellom politisk ledelse i LMD og Sametinget. Under dette møtet utdyper Sametinget sitt innspill.

På grunn av skifte av Sametingets politiske ledelse i desember 2016, utgikk Sametingets plenumsbehandling av innspillet. Innspillet som ble oversendt departementet var derfor kun behandlet av Sametingsrådet. Møtet mellom Sametinget og LMD ble avholdt 11. januar 2017.

Sametinget fremmet i sitt innspill til Reindrifftsavtalen for 2017/2018 forslag som berørte følgende områder:

- Virkemidler som støtter opp om kulturell bærekraft.
- Sikring av reindriftens arealgrunnlag.
- Velferdsordninger for reindriffts-næringen.
- Rekruttering og likestilling.
- Økonomisk utvikling.

Sametinget viste for øvrig til Sametingsmeldingen om reindrift, og understreker at denne meldingen vil danne et viktig grunnlag for Sametingets videre oppfølging av saker på den reindriffts-politiske dagsorden framover.

2 Gjennomføringen av forhandlingene

I forkant av forhandlingene ble det gjennomført et oppstartsmøte hvor Totalregnskapet for 2015 med budsjett for 2016 ble presentert. Videre ble det gitt en gjennomgang av de utredningsoppdragene man ble enige om under de siste års reindrifftsavtaleforhandlinger. I tillegg ble det orientert om flere aktuelle tema. Dette var blant annet Tråante 2017, gjennomgang av markedssituasjonen, rovvilt og arbeidet med ny erstatningsordning, samt en presentasjon av rapporten om økt internkontroll og selvstyre i reindriften.

Selve forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018 startet den 11. januar 2017 i Oslo ved at NRL overleverte sitt krav til Staten. På bakgrunn av gjennomføringen av Tråante 2017 ble Statens tilbud først lagt fram den 16. februar. Det ble gjennomført forhandlinger 21. – 23. februar og 27. – 28. februar. Den 28. februar ble Staten og NRL enige om en reindrifftsavtale for avtaleåret 2017/2018.

2.1 NRLs krav

Kravet hadde en økonomisk ramme på 143,1 mill. kroner, en økning på 28,6 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale på 114,5 mill. kroner. Dette utgjorde en økning på 20 pst.

NRL krevde gjeninnføring av en rekke tilskuddsordninger som er blitt avviklet de siste årene. I tillegg fremmet NRL flere av de krav som de hadde løftet frem i konsultasjonene om ny melding til Stortinget om reindriftspolitikken.

I sitt krav viste NRL til flere tiltak som de mener er viktige å få gjennomført for å kunne oppnå målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift, samt understreket betydningen av at reindrifftsavtalen skal være et verktøy for å videreutvikle den tradisjonelle reindriften, der målet er å legge til rette for en positiv og framtidsrettet næring i alle deler av landet.

NRL fremmet tiltak fordelt på 5 hovedsatsingsområder:

- Bedre sikring av reindriftens arealer.
- Styrke reindriftens rett til selvstyre og selvbestemmelse.

- Sikring av reindriften som en familiebasert næring.
- Sikring av reindriftens bærekraft relater til rovvilttap.
- Sikring av velferdsordninger og HMS.

De kostnadssenkende og direkte tilskuddene ble krevd videreført med enkelte justeringer og søknader. Det ble fremmet krav om nye tilskuddsordninger for å sikre gode rammevilkår for ungdom og nyetablerere, og en økning av distriktstilskuddet for bedre å legge til rette for at distriktene skal kunne ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning.

Rammen for Reindriftens utviklingsfond ble foreslått økt for å legge til rette for en positiv utvikling i reindriften, og bedre lønnsomhet. Utover en videreføring av gjeldende ordninger finansiert over RUF, krevde NRL blant annet en gjeninnføring av tilskudd til bygging og renovring av gjeterhytter, og avsetning av midler til Protect Sápmi.

Når det gjelder saker som ikke er en del av avtaleforhandlingene, fremmet NRL krav knyttet til blant annet tiltak for å hindre togpåkørsler av rein, tiltak for å hindre smitte av CWD og håndtering av slakteavfall.

2.2 Statens tilbud

Staten la fram sitt tilbud den 16. februar 2017. Tilbudet hadde en økonomisk ramme for Reindrifftsavtalen 2017/2018 på 114,5 mill. kroner. Dette var tilsvarende ramme som for inneværende avtale.

Staten påpekte i sitt tilbud at reindriftspolitikken bør føres videre basert på Stortingets forutsetninger, og ut fra den situasjonen man står overfor i næringen. Videre at det er en politisk målsetting å arbeide for å utvikle reindriftnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv.

Rett i etterkant av prosessen med tilpassing av reintall, valgte Staten i sitt tilbud å prioritere å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem

hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produseres, og å prioritere de produksjonsrettede tilskuddene. Etter Statens vurderinger vil en slik prioritering bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen. I tillegg vil en videreføring støtte opp om de reindrifftsutøverne som har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. I den forbindelse understreket Staten at siidaandeler som ikke har fulgt opp gitte reduksjonskrav, fortsatt ikke skal være tilskuddsberettiget.

I tilbudet ble det orientert om at finansiering av tiltak for distrikter som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil som tidligere år bli løst på utsiden av reindrifftsavtalen.

Staten orienterte også om reindrifftsfradraget i sitt tilbud. Staten påpekte i tilbudet at den økonomiske rammen som ble lagt fram, må sees i sammenheng med reindrifftsfradraget.

2.3 Det videre forløpet av forhandlingene

Etter at krav og tilbud var fremlagt, ble det gjennomført to forhandlingsrunder.

I første forhandlingsrunde var særlig reindriften som en familiebasert næring oppe til drøftelse. Forhandlingsrunderen ble innledet ved at NRL overleverte sitt tilsvarende på Statens tilbud. NRL fremhevet i sitt tilsvarende at reindriften er en spesifikk samisk urfolksnæring, og danner det viktigste materielle grunnlaget for samisk kultur. For å styrke og ivareta reindriften som en spesifikk samisk næring og urfolksnæring, understreket NRL at næringen må gis gode rammevilkår som tilrettelegger for en utvikling i tråd med tradisjonell reindrifftsutøvelse og verdigrunnlag. Videre at

dette ikke bare kan innbefatte kjøttproduksjon, men også de kulturelle aspektene ved næringen som har betydning for en framtidsrettet reindrift.

Staten viste til at det ikke foreligger uenighet om at reindriften er en familiebasert næring og en viktig kulturbærer. Dette er også tydelig kommunisert i de siste års proposisjoner til Stortinget om reindrifftsavtalen. Når det gjelder de fem hovedfokusområdene som NRL har trukket frem som avgjørende for å nå målet om en bærekraftig reindrift, sluttet Staten seg til at dette er fem sentrale områder som det er viktig at man har stor oppmerksomhet på i utformingen av reindrifftspolitikken. Videre at de prioriteringer som ligger inne i Statens tilbud støtter opp om de fem fokusområdene, og legger til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig næring. Staten viste til at en økologisk og økonomisk bærekraftig næring er selve grunnlaget og forutsetningen for en kulturell bærekraftig næring og ivaretagelse av reindriften som en familiebasert næring. Et solid økonomisk utkomme av driften vil etter Statens vurderinger gi reindriften et økonomisk handlingsrom og en frihet til å organisere egen drift. Denne friheten ønsker Staten å legge til rette for gjennom de reindrifftspolitiske virkemidlene.

Den andre forhandlingsrunderen ble innledet ved at Staten la frem en sonderingsskisse til både ny reindrifftsavtale og sluttprotokoll. NRL responderte skriftlig på sonderingsskissen den 28. februar. Staten og NRL fortsatte forhandlingene. Forhandlingene resulterte i at Staten la frem en justert skisse til både reindrifftsavtale og sluttprotokoll. Etter nye forhandlinger kom partene på kvelden den 28. februar til enighet om Reindrifftsavtalen 2017/2018 med sluttprotokoll.

Som vedlegg til proposisjonen følger Reindrifftsavtalen for 2017/2018, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene.

3 Utviklingen i reindriften

Dette kapitlet belyser utviklingen i reindriften i forhold til de mål og retningslinjer Stortinget har fastsatt. For reindriften som selvstendige næringsdrivende er det mange forhold, også utenom reindriftsavtalen, som påvirker inntektene og den løpende tilpasningen det enkelte år. Årlig kalvetilgang, totale tap og slaktevekter varierer markant mellom reinbeiteområdene i Norge. Dette er forskjeller som har vært gjeldende over tid, og skyldes blant annet ulike driftsbetingelser mellom områder og ulik driftstilpasning til disse regionale betingelsene. Utvikling i årlig kalvetilgang, tap og slaktevekter er viktige indikatorer for å vurdere økologisk og økonomisk bærekraft i reindriftnæringen. Tilsvarende vil antall personer i næringen virke inn på hvor mange som kan ha reindrift som hovedvirksomhet, og på målet om kulturell bærekraft.

3.1 Sysselsetting

Det totale antallet siidaandeler er i dag noe i overkant av 530, og med vel 3100 personer tilknyttet disse. De tilsvarende tallene for 1992 var om lag 700 og 2700 personer. Det har vært en reduksjon i antallet driftsenheter. Samtidig er antallet mennesker i reindriften langt flere nå enn for drøyt 20 år siden. Flere reineiere i en siidaandel innebærer at inntektene i siidaandelen må fordeles på flere, og at inntektsgrunnlaget for andelsleder svekkes. Dette kan på sikt svekke utviklingsmulighetene til siidaandelslederne.

I forbindelse med reintallsreduksjonen er det spesielt fra næringens side blitt hevdet at mange må slutte med reindrift, og finne seg annet arbeid. Foreløpig ser det ikke slik ut. Tvert imot, det er fortsatt en økning i antall personer i næringen. Her kan det vises til at Totalregnskapets oversikt over gjennomsnittlig antall personer per siidaandel i samisk reindrift har økt fra 4,1 personer i 1960 til 5,9 personer i 2016. Fra 1990 har antall personer per siidaandel økt jevnt i stort sett alle områdene. Finnmark har gjennom hele perioden hatt gjennomsnittlig flest personer per enhet. Økningen av antall personer og antall personer

per siidaandel, støttes av utviklingen av antall reinmerker som også har økt markant i sammenligningsperioden.

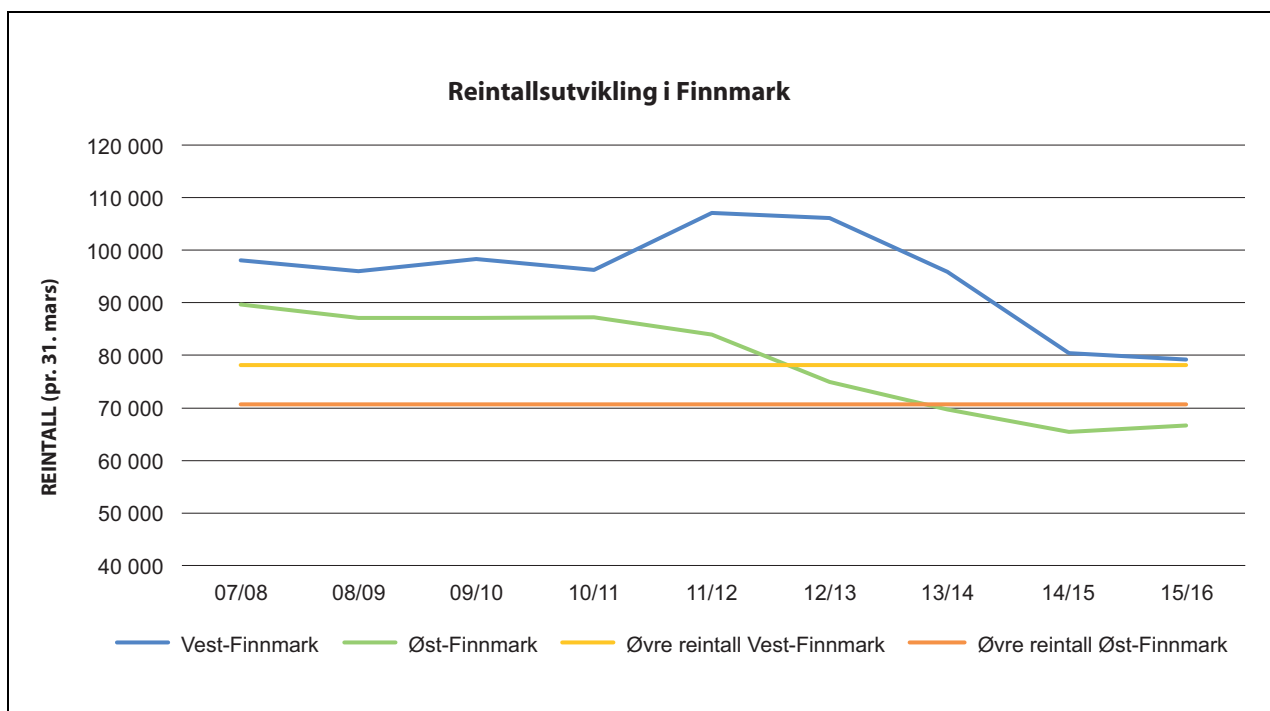
Økningen av antall personer tilknyttet reindriftnæringen setter reindriftnæringen i en spesiell situasjon sammenlignet med andre primærnæringer. Dette viser at reindriften samlet sett ikke har et rekrutteringsproblem, men at mange distrikter heller opplever et press fra personer som ønsker å starte opp med reindrift. Selv under reduksjonsperioden har antall personer i reindriftnæringen økt. Med dette som utgangspunkt har staten ikke funnet det riktig å prioritere rekrutteringstiltak i forhandlingene om de siste reindriftsavtalene.

3.2 Reintallsutvikling

Reindriftsloven av 2007 skal gi grunnlag for en hensiktsmessig indre organisering og forvaltning av reindriften. Videre skal reindriftnæringen etter loven, gjennom internt selvstyre, selv spille en aktiv rolle og ha ansvaret for at reindriften er bærekraftig. Et sentralt verktøy i den forbindelse er bruksreglene. Det har vært en omfattende prosess knyttet til arbeidet med å få godkjent bruksregler, og å få reintallet på plass. Først ved utgangen av 2011 hadde samtlige av sommer- og helårsdistriktene fått godkjent sine bruksregler.

Dersom faktisk reintall overstiger reintallet som er fastsatt i bruksreglene, skal det overskytende antall rein reduseres. Fremgangsmåten følger av reindriftsloven § 60 tredje ledd. Primært skal siidaen selv utarbeide en reduksjonsplan som fordeler reduksjonen internt i siidaen/distriktet. Dersom siidaen ikke utarbeider en slik plan, skal hver siidaandel redusere det overskytende reintallet forholdsmessig innen en frist fastsatt av Reindriftsstyret.

I oppfølgingen av distrikt og siida som hadde et for høyt reintall har Reindriftsstyret brukt reintall per 31. mars 2012 som utgangspunkt for reduksjonen. Reintallet er det antall rein som næringsutøverne selv har meldt inn på dette tids-

Figur 3.1 Reintallsutvikling i Finnmark, kilde: Landbruksdirektoratet.

punktet i Melding om reindrift, og som er godkjent av reindrifftsmyndighetene.

Sommeren 2012 sendte Reindrifftsstyret ut forhåndsvarsel om at de ville fatte vedtak om frist for utarbeidelse av reduksjonsplan etter reindrifftsloven. Påfølgende høst ble det fastsatt slike frister. Samtidig ble det stilt krav om at alle siidaandeler skulle underskrive reduksjonsplanen. Det viste seg høsten 2012 at svært få av distriktene leverte en reduksjonsplan i henhold til vedtatt frist og krav.

Høsten 2012 sendte derfor Reindrifftsstyret ut varsel om gjennomføring av forholdsvis reduksjon av reintallet. Den 26. februar 2013 fattet Reindrifftsstyret vedtak om tidsfrister for reintallsreduksjon for en rekke distrikter/siidaer i Vest-Finnmark og Øst-Finnmark reinbeiteområder. Fristene som ble satt for gjennomføring av reduksjonen varierer fra 1 til 3 år, avhengig av hvor mange dyr distriktet skal redusere med. Reduksjonen skulle være gjennomført innen 31. mars 2015.

Det er fastsatt et reintall for Vest-Finnmark på 78.150 rein, mens reintall fastsatt for Øst-Finnmark er 70.650 rein. Innrapporterte tall per 1. april 2012 var for Finnmark ca. 42.000 dyr over det som var fastsatt som bærekraftig. Reindrifftsstyret påla derfor alle distrikt som hadde for høyt reintall å redusere til fastsatt nivå. Reduksjonsperioden

varierte fra ett til tre år avhengig av hvor mye distriktene skulle redusere.

Innrapporterte reintall per 1. april 2015 viste at siidaandelene i all hovedsak hadde fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. Det var 15 siidaandeler som ikke hadde fulgt opp reduksjonskravet. Reindrifftsstyret fulgte opp disse andelene i samsvar med reindrifftsloven sitt kapittel om sanksjoner.

Innrapporterte tall 1. april 2016 viste at reintallet i Øst-Finnmark er under det fastsatte. For Vest-Finnmark var reintallet om lag 1000 rein over det fastsatte. Det innebærer at innrapportert reintall i Finnmark totalt sett var under fastsatt nivå. Det var kun tre siidaandeler som ennå ikke hadde fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. Reindrifftsstyret følger også opp disse i samsvar med reindrifftslovens sanksjonsbestemmelser.

Det har kommet tilbakemeldinger om at enkelte siidaandeler på ny øker sitt reintall. Disse skal følges opp av Fylkesmannen i samhandling med Landbruksdirektoratet med bruk av den nye bestemmelsen i reindrifftsloven. Denne bestemmelsen som fikk Stortingets tilslutning sist sommer, gir Fylkesmannen mulighet for å fastsette øvre reintall per siidaandel. Videre har departementet prioritert ressurser til gjennomføring av kontrolltiltak, herunder tellinger av rein. Der hvor tellingene viser større avvik mellom telling og rapporteringene fra reieierne, settes det inn tiltak.

3.3 Slakting

I henhold til innrapporterte tall fra slakteriene er det slaktet om lag 82.800 rein i kalenderåret 2016, herunder om lag 69.800 rein høsten 2016 ved de registrerte slakteriene. Dette er en betydelig økning i forhold til 2015 (73.600 rein). I tillegg kommer privat uttak, herunder privat uttak for lokal omsetning.

Fra 2015 til 2016 har gjennomsnittsverken både for voksen rein og kalv økt med 0,5 kilo. Ser man på Vest-Finnmark særskilt, som er det området som har hatt den største utfordringen med et for høyt reintall, har gjennomsnittsverken økt med hele 1,6 kilo. Det er positivt at man har fått en så snarlig effekt av den reintallsreduksjonen som er gjennomført. Dette er ikke minst gunstig for reindriften siden økte vekter gir økt lønnsomhet i næringen.

Slaktetilveksten varierer mellom år. Tall fra Animalia viser at tilveksten høsten 2016 var på 124 gram per dag for kalv, mot 113 gram høsten 2015. Tilveksten går videre radikalt ned utover sesongen, den er nærmere 200 gram tidlig i sesongen 2016, men kun 85 gram mot slutten. Ved at det relativt sett er sterk sammenheng mellom tilveksten og hvilken klasse slaktet oppnår, er dette nyttig kunnskap for reieneierne for å optimalisere inntjeningen ved å velge riktig tidspunkt for når reien tas ut til slakt. Samtidig er også økningen av slaktetilveksten et tydelig signal om at reintallsreduksjonen gir høyere vekter og økt lønnsomhet i næringen.

Slakteuttaket i 2017 vil være avhengig av årets produksjon og tap. Videre kan man få forskyvninger i slaktetidspunktet høsten 2017 grunnet klimatiske forhold, slik at hoveduttaket ikke finner sted før vinteren 2018.

Grunnet klimatiske forhold med mye snø og is, har beiteforholdene i Finnmark vært særlig utfordrende vinteren og våren 2017. De vanskelige forholdene vil påvirke årets kalvetilgang. Med bakgrunn i at reintallsreduksjonen er gjennomført og at det kan forventes en redusert kalvetilgang, vil trolig det totale slakteuttaket i 2017 bli noe redusert sammenlignet med 2016.

3.4 Reinkjøttmarkedet

Reinkjøtt utgjør om lag 1–2 pst. av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. Produksjonen av norsk reinsdyrkjøtt innebærer at det i gjennomsnitt er tilgjengelig i underkant av 300 gram reinkjøtt til

hver enkelt nordmann i løpet av ett år. Dette gjør reinkjøttet til et særlig eksklusivt produkt.

Markedet for reinsdyrkjøtt har gjennom flere år vært i en positiv utvikling. Den positive markedssituasjonen har sammen med økt slakteuttak og økte vekter gitt reindriftsutøverne en positiv inntektsutvikling de siste årene.

Gjennom markedsrettet produktutvikling og markedsføring har oppmerksomheten omkring norsk reinkjøtt økt. Dette har over år bidratt til økt forbruk. En positiv utvikling er at de unge spiser mer reinkjøtt. Undersøkelsen viser at reinkjøttet har posisjonert seg som noe av det mest smakfulle og sunneste kjøttslaget vi har.

Utover høsten 2016 ble reinkjøttmarkedet mer utfordrende, noe som medførte at det ble bygd lager hos bedriftene. Det var særlig de dyrere stykningsdelene som var vanskelig å omsatt i markedet. Dette viser at reinkjøttmarkedet er sårbart, og at markedssituasjonen raskt kan endres.

For å møte den mer utfordrende markedssituasjonen, valgte Markedsutvalget å forsterke den planlagte markeds kampanjen for jul- og nyttårs helgen. Gjennom ekstra innsats fra reinkjøttbransjen og gjennom forsterkede kampanjer, er innmeldt lager av reinkjøtt ved utgangen av slaktesesongen 2016/2017 på om lag 370 tonn. Ved et normalt uttak gjennom sommermånedene vil det ikke være nødvendig å iverksette ekstra markedstiltak før oppstart av slaktesesongen 2017/2018.

3.5 Økonomisk utvikling

Økonomisk utvalg for reindriften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet og NRL, og har til oppgave hvert år å legge fram et totalregnskap for næringen. Regnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for reindriftsforhandlingene. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge.

3.5.1 Totalregnskapet 2015 med budsjett 2016

Totalregnskapet viser en økning i resultatmålene fra 2014 til 2015. Vederlag til arbeid og egenkapital økte fra 54,1 mill. kroner i 2014 til 102,3 mill. kroner i 2015 (+48,2 mill. kroner). Målt per årsverk økte vederlag til arbeid og egenkapital fra 56.400 kroner i 2014 til 107.600 kroner i 2015. Målt per

Tabell 3.1 Sammen drag av reindriftens totalregnskap i perioden 2012–2015, samt budsjett 2016 (1.000 kroner)

Regnskapsposter	Budsjett				
	2012	2013	2014	2015	2016
Produksjonsbaserte inntekter:	122 825	117 844	128 344	176 103	140 881
Kjøtt og biprodukter	109 838	114 110	122 767	153 898	131 691
Endring i reinhjordverdien	-16 039	-29 781	-28 587	-9 661	-22 676
Binæringsinntekter	3 659	5 293	6 861	7 252	7 252
Andre	25 367	28 222	27 303	24 614	24 614
Statstilskudd:	65 438	70 628	76 361	84 933	99 670
Ordinære tilskudd	42 643	50 308	58 043	63 151	80 545
Andre tilskudd	13 758	12 800	12 065	14 215	12 495
Ekstraordinære tilskudd	579	579	0	1 835	1 090
Tilskudd til binæringer	2 668	1 105	889	0	0
Verdiskapningsprogram	873	944	687	75	852
Tiltak mot radioaktivitet	835	715	281	167	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	4082	4 177	4 396	5 491	4 688
Erstatninger:	76 000	71 861	72 419	77 062	73 102
Tap av rein	72 672	67 725	66 550	63 850	65 363
Arealinngrep	3 328	4 136	5 869	13 212	7 739
Sum inntekter:	264 262	260 333	277 124	338 099	313 653
Kostnader:					
Siidaandelenes kostnader	137 905	153 435	171 500	188 279	154 707
Felleskostnader	27 170	28 754	27 915	24 496	24 915
Kostnader i tamreinlag	9 178	9 159	9 301	10 346	8 325
Sum kostnader:	174 253	191 347	208 716	223 121	187 947
Vederlag for arbeid og kapital	90 009	68 986	68 408	114 978	125 705
Renter på lånt kapital	9 520	9 159	14 309	12 704	12 671
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	80 489	59 130	54 099	102 274	113 035
Per årsverk(kr)	85 718	62 111	56 397	107 621	123 400
Per siidaandel (kr)	141 957	103 556	94 527	178 080	196 241
Sum årsverk	939	952	959	950	916
Ant.siidaandeler ¹	567	571	572	574	576

¹ Antall årsverk for tamreinlagene (40) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

siidaandel økte vederlag til arbeid og egenkapital fra 94.500 i 2014 til 178.100 kroner i 2015.

Sum produksjonsbaserte inntekter økte fra 128,3 mill. kroner i 2014 til 176,1 mill. kroner i 2015 (+47,8 mill. kroner). Det er en økning i kjøttinntektene på 31,1 mill. kroner. Den totale livdyrverdien er beregnet til -9,7 mill. kroner. Endring i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer, dvs. endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevokter i løpet av en periode.

Andre produksjonsbaserte inntekter ble redusert med 2,7 mill. kroner fra 2014, mens posten binæringsinntekter økte med 0,4 mill. kroner.

Sum statstilskudd økte fra 76,4 mill. kroner i 2014 til 84,9 mill. kroner i 2015 (+8,6 mill. kr). Økningen kan i stor grad knyttes til posten Ordinære tilskudd (+5,1 mill. kroner).

Erstatningene for tap av rein ble redusert fra 66,6 mill. kroner i 2014 til 63,9 mill. kroner i 2015 (-2,7 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep hadde en økning fra 5,9 mill. kr i 2014 til 13,2 mill. kroner i 2015 (+7,3 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 277,1 mill. kroner i 2014 til 338,1 mill. kroner i 2015 (+60,1 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader økte fra 171,5 mill. kroner i 2014 til 188,3 mill. kroner i 2015 (+16,8 mill. kroner), og felleskostnadene ble redusert fra 27,9 mill. kroner i 2014 til 24,5 mill. kroner i 2015 (-3,4 mill. kroner). Tamreinlagenes kostnader økte fra 9,3 mill. kroner i 2014 til 10,3 mill. kroner i 2015 (+1,0 mill. kroner).

I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 208,7 mill. kroner i 2014 til 223,1 mill. kroner i 2015 (+14,4 mill. kroner).

Foruten en reduksjon i kostnadene fra 2010 til 2011, har de totale kostnadene fra og med 2006 til og med 2015 økt med 91 pst. De største utgiftene er til avskrivninger (18 pst), kjøretøy og maskiner (18 pst), varekjøp (14 pst) og utstyr (13 pst).

Renter på lånt kapital ble redusert fra 14,3 mill. kroner i 2014 til 12,7 mill. kroner i 2015 (-1,6 mill. kroner).

3.5.2 Totalregnskapet for 2015 etter reinbeiteområde

Tabell 3.2 viser totalregnskapet for 2015 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag til arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 304.200 kroner per årsverk. For Troms som ligger lavest, utgjør det 30.000 kroner per årsverk. Det er i regnskapet foretatt en oppsplitting av Finnmark i

soner, se tabell 3.3. Her viser tilsvarende beregning at Karasjok øst ligger lavest med -6.900 kroner per årsverk, mens Polmak/Varanger ligger høyest med 234.900 kroner per årsverk.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 3.2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år.

Endringene fra 2014 til 2015 i totalregnskapets hovedposter er som følger;

Øst-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital økte med om lag 11,8 mill. kroner. De produksjonsbaserte inntektene økte med 20,2 mill. kroner. Statstilskuddene ble redusert med 2,9 mill. kroner, mens de totale erstatningene ble redusert med 4,7 mill. kroner. Totalt økte inntektene med 12,6 mill. kroner, samtidig som kostnadene økte med 6,2 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 166.

Vest-Finnmark: Resultatmålene økte. De produksjonsbaserte inntektene økte fra 24,5 mill. kroner i 2014 til 50,3 mill. kroner i 2015. Statstilskudd og erstatninger økte med til sammen 13,2 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene økte med 38,9 mill. kroner. Samtidig økte kostnadene med om lag 2,1 mill. kroner sammenlignet med 2014. Vederlaget til arbeid og egenkapital økte med totalt 37,6 mill. kroner sammenlignet med 2014. Antall siidaandeler er uendret.

Troms: Resultatmålene ble redusert. Dette kommer blant annet som en følge av en reduksjon i de produksjonsbaserte inntektene og i statstilskuddene med 0,6 mill. kroner. Erstatningene økte med 1,3 mill. kroner. Totalt utgjør dette en inntektsøkning på 0,7 mill. kroner. Imidlertid har de totale kostnadene økt med 6,6 mill. kroner sammenlignet med 2014. Samlet gir dette en reduksjon i vederlaget til arbeid og egenkapital på 5,4 mill. kroner. Antall siidaandeler har økt fra 47 til 48.

Nordland: Resultatmålene økte. Foruten en liten reduksjon i livdyrverdien, økte alle inntektspostene. Samtidig har Nordland redusert både de totale kostnadene og renteutgiftene. Som en følge av dette økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 4,3 mill. kroner, noe som er en økning på 29 pst. sammenlignet med 2014. Antall siidaandeler har økt fra 41 til 42.

Nord-Trøndelag: Resultatmålene økte. Dette kommer hovedsakelig som en følge av en økning i

Tabell 3.2 Totalregnskap for 2015 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kroner)

Reinbeiteområde	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr. lag	Sør-Tr./ Hedm.
Prod.baserte innt.	54 304	50 287	7 926	12 759	15 643	17 785
Kjøtt og biprod.	46 478	50 389	5 847	7 398	9 182	16 938
Endr. i reinhjordverdi	-1 080	-6 642	-1 468	-513	1 289	-979
Binæringsinntekter	1 932	2 504	372	1 088	670	686
Andre prod.bas.innt.	6 975	4 036	3 175	4 786	4 501	1 141
Statstilskudd:	21 652	30 965	4 056	8 030	6 583	8 016
Ordinære tilskudd	17 880	22 878	2 705	3 723	5 330	6 800
Andre tilskudd	2 596	7 572	927	1 513	626	939
Ekstraord. tilskudd	0	0	0	0	0	82
Tilskudd til binæringer	0	0	0	0	0	0
Verdiskapningsprogr.	0	0	0	75	0	0
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	0	167	0
Konfl.demp.rovvilt	1 176	515	424	2 720	460	195
Erstatninger:	18 228	18 306	12 095	14 402	8 335	2 953
Tap av rein	15 111	10 507	12 095	13 169	8 107	2 118
Arealinngrep	3 117	7 799	0	1 233	228	836
Sum inntekter	94 185	99 558	24 076	35 191	30 560	28 755
Kostnader:						
Siidaandelenes kostn.	66 648	60 894	16 667	21 054	11 311	11 705
Felleskostnader	5 416	3 459	3 948	6 788	3 091	1 794
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	72 064	64 353	20 615	27 842	14 402	13 499
Vederlag for arbeid og kapital	22 121	35 205	3 461	7 349	16 158	15 256
Renter på lånt kapital	3 990	4 684	1 178	954	655	958
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	18 130	30 521	2 284	6 395	15 503	14 298
Per årsverk (kr)	62 953	81 174	30 046	92 679	287 099	304 207
Per siidaandel (kr) ¹	109 220	146 035	47 573	152 258	397 522	476 590
Sum årsverk	288	376	76	69	54	47
Antall siidaandeler	166	209	48	42	39	30

¹ Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall siidaandeler, dvs siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen rein inngår i beregningen.

Tabell 3.3 Totalregnskap for 2015 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kroner)

Reinbeite område -	Polmak/ Varanger	Karasjok Øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	28 758	10 618	14 927	14 203	18 295	17 750
Kjøtt og biprodukter	24 839	8 582	13 057	13 628	17 492	19 231
Endring i reinhjord- verdien	-781	-145	-154	-715	-2 422	-3 506
Binæringsinntekter	186	925	821	717	836	952
Andre	4 514	1 256	1 204	574	2 389	1 074
Statstilskudd:	8 106	4 952	8 594	9 358	14 505	7 102
Ordinære tilskudd	7 144	3 836	6 900	6 933	9 895	6 050
Andre tilskudd	599	800	1 197	2 316	4 490	767
Ekstraordinære tilskudd	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	0	0	0	0	0	0
Verdiskapningsprogram	0	0	0	0	0	0
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	363	317	496	110	120	285
Erstatninger:	8 881	4 710	4 637	2 321	9 168	6 817
Tap av rein	6 188	4 286	4 637	2 161	5 110	3 236
Arealinngrep	2 693	424	0	160	4 058	3 581
Sum inntekter	45 746	20 281	28 158	25 883	41 967	31 670
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	29 575	18 173	18 900	16 335	25 863	18 695
Felleskostnader	3 680	1 221	515	569	1 828	1 062
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	33 255	19 394	19 415	16 905	27 691	19 757
Vederlag for arbeid og kapital	12 491	886	8 743	8 978	14 276	11 912
Renter på lånt kapital	1 216	1 602	1 173	1 335	2 362	986
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	11 275	-716	7 571	7 643	11 914	10 926
Per årsverk(kr)	234 896	-6 947	55 669	74 203	63 728	127 047
Per siidaandel (kr)	256 250	-13 761	108 157	125 294	126 743	202 334
Sum årsverk	48	103	136	103	187	86
Antall siidaandeler	44	52	70	61	94	54

den samlede livdyrverdien, samt høyere tilskuddsutbetalinger. Erstatningene reduseres. Området har økt sine totale kostnader med 0,3 mill. kroner sammenlignet med 2014. Antall siidaandeler er uendret.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Resultatmålene har en økning. Dette skyldes at kjøttinntektene øker med 4,7 mill. kroner. Økningen av kjøttinntektene kommer som en følge av at slaktevekter, pris og kvantum var høyere i 2015 enn de var i 2014. Når området i tillegg reduserer sine totale kostnader og renteutgifter, medfører dette en total økning i vederlag til arbeid og egenkapital på 0,8 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Tamreinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital økte med 4 mill. kroner sammenlignet med 2014. I Tamreinlagene var det i 2015 også en økning i uttaket og prisene, noe som medførte at kjøttinntektene økte med 1,4 mill. kroner. Samtidig økte både statstilskuddene og erstatningene med totalt 5,1 mill. kroner. Den samlede livdyrverdien ble redusert med 1,5 mill. kroner, og kostnadene økte med om lag 1 mill. kroner. Antall årsverk er uendret på 40.

3.5.3 Siidaandelenes økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3.4. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 564.600 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark og 564.500 kroner i Polmak/Varanger, til 121.800 kroner i Troms. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 482 kroner per rein i Troms og 1.294 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller kravene i reindrifftsavtalens ordninger, får uttelling i form av høyere utbetaling. Dersom inntektsoverføringene relateres til reintall, er overføringene i 2015 størst i Sør-Trøndelag/Hedmark med 612 kroner per rein og lavest i Karasjok med 324 kroner per rein. For 2015 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark med 267.213 kroner, og lavest i Troms med 84.494 kroner.

Tabell 3.4 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2015 (kr)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter pr siidaandel	564 520	177 370	241 094	121 815	176 138	235 441	564 587
Kjøttinntekter pr rein	1 030	517	634	482	511	638	1 294
Statstilskudd pr siidaandel	184 235	111 034	148 158	84 494	191 201	168 794	267 213
Statstilskudd pr rein	336	324	390	334	554	457	612
Erstatninger pr siidaandel	201 844	76 613	87 587	251 980	342 896	213 711	98 436
Erstatninger pr rein	368	223	230	997	994	579	226
Totale inntekter pr siidaandel	1 039 680	397 039	476 353	501 589	837 887	783 595	958 490
Totale inntekter pr rein	1 896	1 158	1 253	1 985	2 428	2 123	2 197
Totale kostnader pr siidaandel	755 797	318 105	307 908	429 480	662 912	369 285	449 960
Totale kostnader pr rein	1 378	928	810	1 700	1 921	1 000	1 031
Vederlag arbeid og egenkapital pr siidaandel	256 250	56 192	146 035	47 573	152 258	397 522	476 590
Vederlag arbeid og egenkapital pr rein	467	164	384	188	441	1 077	1 092
Reintall pr siidaandel	548	343	380	253	345	369	436
Inntekter utenfor reindriften pr siidaandel	402	345	366	345	330	398	317

Tabell 3.5 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2012–2015 (kroner)

Reinbeiteområde	2012	2013	2014	2015
Polmak/Varanger	188 652	365 251	335 270	256 250
Karasjok øst	-87 335	8 672	-95 265	-13 761
Karasjok vest	155 080	-24 082	28 267	108 157
Øst-Finnmark	86 581	89 646	70 944	109 220
Kautokeino øst	-7 521	-1 647	-68 836	125 294
Kautokeino midt	101 381	6 181	36 456	126 743
Kautokeino vest	1 143	-53 867	-111 676	202 334
Vest-Finnmark	43 296	-4 843	-33 892	146 035
Troms	207 723	118 248	163 331	47 573
Nordland	258 692	138 540	50 977	152 258
Nord-Trøndelag	424 555	338 945	384 289	397 522
Sør-Tr/Hedmark	349 574	419 193	450 192	476 590
Sum samisk reindrift	124 231	88 532	75 051	178 078
Tamreinlag ¹	264 479	219 967	276 479	375 583
Totalt	141 957	103 556	94 527	178 078

¹ Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk for tamreinlagene.

De totale kostnadene per siidaandel varierer også betydelig mellom områdene. Tilsvarende varierer de totale kostnader per rein. Nordland og Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet med hhv. 1.921 og 1.700 kroner per rein, mens Vest-Finnmark har de laveste kostnadene med 810 kroner per rein. Variasjonen i kostnadene per rein har sammenheng med driftsstrukturen og størrelsen på driftsgruppene i de ulike områder.

Tabell 3.4 viser til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelenes økonomi først og fremst betinger økt inntjening per rein.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for denne inntekten. Gjennomsnittlig inntekt utenfor reindriften per siidaandel varierte i 2015 fra 402.000 kroner i Polmak/Varanger til 317.000 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Tabell 3.5 viser at vederlag for arbeid og egenkapital i 2015 er på sitt høyeste i sammenligningsperioden. Det foreligger en betydelig økning sammenlignet med 2014, da vederlagsmålet var på sitt laveste gjennom mange år. Dette gjelder for samtlige områder, bortsett fra Polmak/Varanger og Troms som har redusert sitt vederlagsmål sammenlignet med fjoråret.

4 Nærmere om viktige politikkområder

I regjeringens politiske plattform heter det at regjeringen vil legge frem en stortingsmelding om bærekraft i reindriften. Videre at Reindrifftsloven skal endres slik at økologisk bærekraft prioriteres. Behovet for ny melding om reindrift ble første gang påpekt av Høyre, Frp, Krf og Venstre da Stortinget behandlet reindrifftsloven i 2007. Dette har de samme partiene også fremmet forslag om, enten samlet eller hver for seg, i forbindelse med Stortingets behandling av reindrifftsavtalene i perioden 2009 – 2012.

I forbindelse med behandlingen av de årlige reindrifftsavtalene har representanter fra Frp, Høyre, Krf og Venstre fremmet en rekke innspill og forslag til reindriftpolitikken, enten samlet eller hver for seg. Det dreier seg i stor grad om reinstalltilpasning og ressursforvaltning, individmerking av rein, rovvilttap, oppfølging av Norsk-svensk reinbeitekonvensjon, ulovlig reinbeite, samt næringsavtalens innretning.

Den 5. april 2017 la regjeringen frem Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*.

Økologisk bærekraftig drift og økt produksjon danner grunnlaget for de unike mulighetene i reindriften. I meldingen presenteres strategier og tiltak for at næringen bedre skal kunne utnytte sitt potensiale i en rasjonell og markedsorientert retning. Reindriftenes inntekter skal i størst mulig grad skapes ved å selge etterspurte produkter og tjenester til markedet. Dette vil sikre grunnlaget for den unike næringen og kulturbæreren som reindriften er. Dette er hovedbudskapet i meldingen.

I tråd med konsultasjonsavtalen er det gjennomført konsultasjoner med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund om forslag til tiltak i meldingen. Konsultasjonene har bidratt til en grundig gjennomgang av reindriftpolitikken.

Med bakgrunn i at meldingen behandler de sentrale politikkområdene på reindriftsområdet, gis det ikke som tidligere år en orientering om disse områdene i årets reindrifftsavtaleproposisjon. Imidlertid finner departementet grunnlag for å orientere om enkelte aktuelle saker. Dette er regjeringens håndtering av utbruddet av CWD,

arbeidet med kriseberedskap på reindriftsområdet og om to sentrale rettssaker.

4.1 CWD

Chronic Wasting Disease (CWD) (Skrantesyke) er en prionsykdom som kjennetegnes ved gradvis tap av nerveceller i hjernen, nevrologiske symptomer og avmagring, og ender alltid med døden. Skrantesyke har i over 40 år vært kjent hos ulike hjortedyr i Nord-Amerika. Sykdommen ble for første gang også påvist hos en villrein i Norge i 2016. Samme år ble det funnet ytterligere to positive prøver på villrein og på to elger. Dette er så langt de eneste tilfellene av CWD hos hjortedyr i Europa. Det er ikke påvist noen sammenheng mellom skrapesyke hos sau, BSE hos storfe og skrantesyke hos hjortedyr. Sykdommen er dødelig for dyr, men har aldri smittet til mennesker.

4.1.1 Gjennomførte og planlagte tiltak for å hindre spredning av CWD

En midlertidig forskrift ble fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 11. juli i 2016 for å forhindre spredning av CWD. Med enkelte endringer ble forskriften videreført fra desember 2016, og innebærer at det er innført forbud mot luktestoff, og begrensninger for fôring og bruk av saltslikkestein til hjortedyr. Det er heller ikke lov å flytte levende hjortedyr over fylkes- eller landegrenser, og Mattilsynet må varsles ved sykdom på hjortedyr. I forskriften er det lagt inn enkelte unntak for reindriften.

Forbudet gjelder ikke for utførsel av tamrein som beiter på begge sider av grensen mellom Norge og Sverige, i områder i tilknytning til riksgrensen hvor norsk/finsk reingjerdekommisjon åpner for grensekryssende beiting, eller ved tilbakeføring av svensk og finsk tamrein som selv har krysset grensen til Norge. Forbudet gjelder heller ikke for utførsel av hjortedyr direkte til slakteri i Sverige og Finland. Videre åpnes det fortsatt for at tamrein kan krysse fylkesgrenser i samsvar med fastsatte beitebruksregler, eller

ved tilbakeføring av tamrein som selv har kryssset fylkesgrensen. Krav om tillatelse gjelder heller ikke for flytting av hjortedyr direkte til slakteri i Norge.

Våren 2017 sendte Mattilsynet ut forslag til endringer i CWD-forskriften og en ny soneforskrift på høring. Forslaget til endringer i CWD-forskriften innebærer ytterligere krav for å hindre spredning av CWD. Soneforskriften innebærer ekstra forbud og påbud i de områder hvor CWD er påvist. Basert på høringsuttalelsene, utarbeider Mattilsynet de endelige forskriftene.

Filefjell reinlag grenser direkte mot Nordfjella villreinområde. Etter utbruddet av skrantesjuka hos villreinen i Nordfjella, har det hersket stor bekymring hos Filefjell reinlag for at smitten skal spre seg over i deres flokk. For å hindre sammenblanding av rein fra Norefjella og rein fra Filefjell reinlag, ble det vinteren 2017 satt opp et midlertidig gjerde på den mest utsatte strekningen. Gjeterne fra Filefjell reinlag ble også oppsatt som SNO tjenestemenn som gir dem mulighet til bl.a. å drive tilbake villrein som trekker inn mot reinlaget sine beiteområder.

Etter at sykdommen ble oppdaget, har Mattilsynet gjennomført en kartlegging av sykdommen. Det er tatt om lag 11.000 prøver. For kommende jakt og slaktesesong tas det sikte på å øke antall prøvetakinger.

Den 8. mai 2017 sendte Landbruks- og matdepartementet et brev til Mattilsynet hvor det fremkom at departementet har konkludert med å gi sin tilslutning til Mattilsynets anbefaling om å ta ut hele villreinflokken i Nordfjella sone 1 innen 1. mai 2018.

Fram mot 15. juni 2017 skal Mattilsynet i samarbeid med Miljødirektoratet og annen relevant kompetanse utarbeide en konkret plan for uttak av Nordfjellaflokken i sone 1. Planen skal blant annet beskrive den praktiske gjennomføringen av uttaket, fremdriftsplan, opplegg for prøveuttak, kjøtt- og avfallshåndtering og relevante smitteforebyggende tiltak.

Utover nevnte tiltak har Miljødirektoratet besluttet felling av villreinbukker som krysser riksveg 52, og som trekker inn i beiteområdet til Filefjell reinlag i perioden 17. april til 15. juni 2017. I tillegg har Miljødirektoratet sendt en anbefaling til aktuelle kommuner om å tilrettelegge for bestandsreduksjon av elg, hjort og rådyr i og rundt områder med påvist CWD. Dette gjelder først og fremst kommuner som har fått påvist skrantesyke og nabokommunene, det vil si Selbu og omkringingliggende kommuner, og kommuner i og rundt Nordfjella villreinområde. Miljødirekto-

ratet har anmodet også andre kommuner om å gjøre en vurdering basert på dyrenes arealbruk i området.

4.1.2 Oppføring av sperregjerde for å hindre sammenblanding av villrein og tamrein

For å hindre at villreinen krysser grensen og trekker inn i Filefjell reinlag sine bruksområder, har ulike interesser understreket behovet for at det oppføres et gjerde som et smittereduserende tiltak. Den mest utsatte strekningen er på om lag 7 km langs med Rv 52, og ligger i sin helhet innenfor Lærdal kommune.

Behovet for et sperregjerde er også et tiltak som er fremmet av Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) i deres risikovurdering av 29. mars 2017. VKM viser til at uavhengig av hva man beslutter å gjøre med villreinflokken, bør det oppføres et sperregjerde. Selv om man har valgt å ta ut hele villreinflokken, vil gjerdet hindre tamreinflokken i å trekke inn i et område hvor det er påvist smitte. Videre vil gjerdet kunne ha en funksjon både overfor andre hjortedyr og for andre beitebrukere i deres drift.

Gjennom en tilleggsprotokoll til Reindrifftsavtalen 2016/2017 har Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund blitt enige om at gjerdet kan finansieres over reindrifftsavtalen. Det er satt av inntil 2,1 mill. kroner over Reindrifftsens utviklingsfond, kapittel 1151 post 51 til oppføring av gjerdet. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag blir tiltakshaver for gjerdet.

Valget av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag som tiltakshaver er begrunnet med at dette embetet er forvaltningsmyndighet for Filefjell reinlag, og at de har bred erfaring med oppføring av reingjerder. I tillegg legger departementet til grunn at valg av fylkesmannen vil legge til rette for en rask og effektiv prosess.

Med bakgrunn i at sektorlovverket ikke kan benyttes for oppføring av dette gjerdet, vil en oppføring kreve byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Før en byggesøknad kan fremmes, kreves det en avtale med de grunneierne som får gjerde oppført på egen eiendom. Dersom grunneierne gir sin tilslutning til gjerdet, tas det sikte på at gjerdet oppføres i løpet av sommeren 2017.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag gis også ansvaret for det fremtidige vedlikeholdet av gjerdet. På det tidspunktet det ikke lenger er behov for gjerdet for å hindre smitte av CWD, bortfaller statens forpliktelser knyttet til vedlikehold, og gjerdet

skal fjernes. Viser det seg imidlertid at det rettslige grunnlaget for gjerdet foreligger, og de berørte grunneierne og Filefjell reinlag blir enige om eierskapet og det fremtidige vedlikeholdet, kan gjerdet bli stående.

4.2 Kriseberedskap i reindriften

Fordi reinen beiter fritt, kan det oppstå situasjoner der dyrene ikke får tilstrekkelig med mat selv om reintallet er tilpasset beitegrunnlaget. For eksempel kan det skje på grunn av uforutsette værforhold som gjør at beitet blir utilgjengelig på grunn av mye is og snø. Under særskilte tilfeller med barfrost kan også dyrenes tilgang til drikkevann begrenses som følge av islagte vannkilder. En sen vår med sen snøsmelting kan også skape en vanskelig beitesituasjon for reindriften, særlig når det er mye snø i terrenget. I slike tilfeller må det vurderes å iverksette tiltak for å sikre dyrene tilgang på mat og drikke. Det kan for eksempel være aktuelt å flytte dyrene til andre beiteområder, eller dyreeierne må igangsette fôring.

Vinteren og våren 2017 oppsto det i store deler av Finnmark problemer med låste beiter. Årsaken var klimaet, med en sein vår med mye snø og is. Dette gjorde beitesituasjonen særlig vanskelig. Det er mange år siden man har opplevd en tilsvarende vanskelig beitesituasjon.

Erfaringene fra årets vanskelige beitesituasjon har vist at det er behov for en ny gjennomgang av beredskapsarbeidet på reindrifftsområdet. I løpet av 2017 vil Landbruks- og matdepartementet foreta en gjennomgang av organiseringen av beredskapsarbeidet. Det er viktig med god samhandling mellom reindrifftsmyndighetene, Mattilsynet og reindriften som legger til rette for at man kan iverksette tiltak i forkant av en eventuell krise. Dette for å forhindre dyretragedier på grunn av mangel på mat og drikke som følge av ekstraordinære værforhold.

Dersom det skulle oppstå en vanskelig beitesituasjon, vil det være sentralt at reindriften har tilgang på riktig fôr. Videre vil det være viktig at reindriften har kunnskap om bruk av fôr, og at reindriften har innarbeidet en egen beredskaps-

plan som en del av bruksreglene som kan iverksettes dersom en krise skulle oppstå. I den forbindelse legges det også opp til en gjennomgang av avsetningen til kriseberedskap som er en egen ordning over reindrifftsavtalen.

4.3 Aktuelle rettssaker

4.3.1 Reduksjon av reintall

Jovsset Andte Sara saksøkte staten for å prøve gyldigheten av pålegg om forholdsmessig reduksjon for hans siidaandel, fra 116 til 75 rein. Sara vant frem både i Indre Finnmark tingrett i 2016, og i ankesaken som gikk for Hålogaland lagmannsrett i januar i år. Begge rettsinstanser fant at vedtaket var ugyldig. Lagmannsretten avgjorde gyldighetsspørsmålet på grunnlag av FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter, SP artikkel 27. Vedtaket ble funnet å være i strid med urfolks rett til å utøve kultur. I tingretten ble imidlertid vedtaket funnet å være i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonen bestemmelser om vern av eiendomsretten, EMK P1-1, mens lagmannsretten ikke tok stilling til dette spørsmålet.

Departementet har besluttet å anke dommen fordi det er flere svakheter i begrunnelsen for dommen fra lagmannsretten. Departementet anser at en etterlevelse av dommen vil kunne medføre kostnader og ulemper, herunder vil dommen kunne få betydning for vedtak i andre saker. I tillegg reiser den prinsipielle spørsmål om rett til selvbestemmelse og om forvaltning av reindrift som næring.

4.3.2 Reindrifftsrettigheter

En av de svenske samebyene, Talma sameby, har fremsatt krav overfor staten og Statskog om fastsettelsesdom for reindrifftsrettigheter i to områder i Bardu kommune. Samebyen mener at staten, gjennom reinbeiteloven, urettmessig begrenser de privatrettslige rettighetene Talma mener å ha i området. Oslo tingrett frifant både staten og Statskog ved dom av 15. mars 2017. Denne dommen er nå anket av Talma sameby til Borgarting Lagmannsrett.

5 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2017/2018

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. Etter departementets vurdering er det sentralt at reindrifftsavtalen dreies mot og forsterker de ordningene som fører til høyere slaktevolum, og dermed i større grad bidrar til ei økologisk og økonomisk bærekraftig reindriffts næring. Ei økologisk og økonomisk bærekraftig næring vil, etter departementets vurdering, også være selve grunnlaget og forutsetningen for ei kulturell bærekraftig næring og ivaretagelse av reindriften som en familiebasert næring.

Reindrifftsavtalen 2017/2018 legger til rette for å utvikle reindriffts næringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I samsvar med regjeringsplattformen prioriteres tiltak som bygger opp om økologisk bærekraft. Ved inngåelsen av de to siste reindrifftsavtalene er det gjennomført en rekke forenklingstiltak og lagt til rette for de reindrifftsutøverne som har reindrifft som hovedvirksomhet. I utvikling av forskriftene til Reindrifftsavtalen 2017/2018 har man fulgt opp dette ved forenklinger både i regelverket og i praktisering av de ulike ordningene.

Rett i etterkant av prosessen med tilpassing av reintall, har avtalepartene sett det som viktig å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produseres. Dette for å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen. I tillegg medfører en videreføring at man støtter opp om de reindrifftsutøverne som har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. I den forbindelse understrekes at de siidaandeler som ikke følger gitte reduksjonskrav, eller som øker sitt reintall slik at siidaens totale reintall blir over det fastsatte, vil fortsatt ikke være tilskuddsberettiget.

Markedsituasjonen for reinsdyrkjøtt har over lengre tid vært i en positiv utvikling. Utover høsten 2016 ble det registret at reinkjøttmarkedet ble mer utfordrende. Med bakgrunn i at markedsituasjonen har stor betydning for slakteuttaket hadde avtalepartene under årets forhandlinger

særlig oppmerksomhet på tiltak som skal bidra til økt omsetning og slakting av rein.

For å øke forutsigbarheten knyttet til utbetalingene av produksjonspremien og kalveslakte-tilskuddet, samt bidra til at disse tilskuddsutbetalingene er innenfor gitt økonomisk ramme, er det lagt inn en åpning som gir mulighet til å justere satsene før utbetalingene blir gjennomført. Konkret innebærer en slik løsning at etter alle søknadene er registret og kontrollert, fastsettes de endelige satsene slik at utbetalingene ikke blir større enn den økonomiske rammen Stortinget har vedtatt.

5.1 Økonomisk ramme og periode

Det foreslås at bevilgningen for Reindrifftsavtalen 2017/2018 settes til 118,6 mill. kroner. Dette er en økning på 4,1 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale.

Avtalen vil tre i kraft 1. juli 2017, og gjelde til 30. juni 2018. Reindrifftsavtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2018. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2017–2018) for Landbruks- og matdepartementet. Foreliggende proposisjon om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

5.2 Priser

Fram til og med Reindrifftsavtalen 2001/2002 definerte man en målpris for reinkjøtt. Målprisen var ikke en maksimalpris, men en pris som avtalepartene mente var mulig å oppnå i markedet under de aktuelle markedsforhold. Importvernet for reinkjøtt var koblet til reindrifftsavtalens målprissystem ved at målprisen var styrende for utløsning av administrativ tollnedsettelse og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2002/2003 ble imidlertid avtalepartene enige om å oppheve målprisen for reinkjøtt fra og med dette avtaleåret. Dette innebærer fri prisdannelse for reinkjøtt innenfor

den beskyttelse importvernet gir. Denne ordningen videreføres for Reindrifftsavtalen 2017/2018. Det vises til nærmere omtale av importordninger under punkt 5.7.

5.3 Utviklings- og investeringstiltak

5.3.1 Økonomisk ramme

For Reindrifftsavtalen 2017/2018 foreslås en økning av bevilgningen til RUF fra 31,6 mill. kroner til 32,8 mill. kroner. Ut fra fondets økonomiske situasjon, foreslås tildelingsrammen satt lik bevilgningsrammen. Avtalepartene legger til grunn at RUF-styret skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i tildelingsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke-øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken. Så fremt annet ikke er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

5.3.2 Kvinnerettede tiltak

Det øremerkes ikke særskilte midler til kvinnerettede tiltak i Reindrifftsavtalen 2017/2018, men avtalepartene understreker at dette ikke utelukker reindriftskvinnene fra å søke RUF om prosjektmidler, eller at NRL som organisasjon søker om midler til kvinnerelaterte utviklingsprosjekter.

Arbeidet med likestilling i reindriften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringen selv og gjennom næringsorganisasjonen.

NRL har utarbeidet en strategi for likestilling i reindriften med konkrete oppfølgingspunkter. Framover vil det være av sentral betydning at NRL arbeider aktivt og målrettet med strategien, samt at NRL foretar en prioritering av de ulike tiltakene. Særlig trekkes frem viktigheten av at NRL legger til rette for økt kvinneandel i egen organisasjon. Dette gjelder både i NRLs styre og i lokal lagene. I den forbindelse har avtalepartene blitt enige om at likestillingslovens prinsipper med kjønnsrepresentasjon ved oppnevning og valg skal gjelde som grunnlag for tildeling av organisasjonsstøtte.

For å gjøre de aktuelle ordningene over reindrifftsavtalen for kvinner mer kjent, og for å gjøre det enklere for brukerne å følge med på søknadsfrister for de ulike ordningene, skal Landbruksdirektoratet intensivere informasjonen til næringen. NRL skal også på egnet måte bidra til

økt informasjon i næringen om reindrifftsavtalens ordninger.

5.3.3 Forskning og utvikling

Avtalepartene er enige om at det ikke øremerkes midler til forskning og utvikling i 2017. Det forutsettes at RUF-styret snarlig avklarer hvordan årets avsetning skal brukes.

Forskning finansiert over reindrifftsavtalen skal bidra til forskning på rein og reindrift og hvor hensikten er å fremskaffe kunnskap som kan bidra til å nå målet om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Forskningen skal produsere ny kunnskap eller dokumentere tradisjonell kunnskap. Det skal i hovedsak satses på forskning som er næringsrettet.

Avtalepartene viser til at det er betydelig forskning som er gjennomført på reindriftsområdet. Videre at det er viktig at dette arbeidet gjøres kjent og kommer reindriften og myndighetene til nytte.

For å gjøre forskningsresultater mer tilgjengelig for omverden, skal det arbeides for at vitenskapelige artikler blir publisert i open access-tidsskrifter, jf. Kunnskapsdepartementets forslag til nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater. Open access-publisering innebærer at forskningsartikler er søkbare på nett, og kan leses eller lastes ned gratis, noe som bidrar til synliggjøring og tilgjengeliggjøring av forskningsresultater. Samtidig viderefører RUF kravet om at forskningsresultater skal formidles gjennom populærvitenskapelige artikler, som Landbruksdirektoratet bruker for å informere omverden om reindriftsfaglige forskningsresultater.

5.3.4 Konfliktforebyggende tiltak

Det avsettes 1,45 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindrift og annen berørt part.

Hovedformålet med de konfliktforebyggende tiltakene er å redusere konfliktene mellom reindriften og det øvrige landbruket. I «Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part», er administrasjonen og avgjørelsesmyndigheten lagt til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, og med Landbruks- og matdepartementet som klageinstans.

Avtalepartene påpeker viktigheten av at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foretar en grundig kvalitetssikring og prioritering av innkomne søknader sett ut i fra formålet med ordningen. Avtalepartene viser til at maksimal støttesats er 80 pst.

og at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag kan differensiere støttesatsen ut fra tiltakets omfang og forventet effekt.

Avtalepartene legger til grunn at man i forbindelse med det kommende jordbruksoppgjøret overfører til Fylkesmannen minst tilsvarende bevilgning på 1,45 mill. kroner fra jordbruksavtalen til samme formål.

5.3.5 Utviklingsprogrammet

Det settes av 8,2 mill. kroner til Utviklingsprogrammet.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2014/2015, ble avtalepartene enige om å samordne Reinprogrammet med Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat (Endret navn til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert – vekst og verdiskaping). Bakgrunnen for sammenslåingen var at partene vurderte det slik at begge programmene har tilnærmet lik innretning, kundene har de samme utfordringene og at reinkjøttbedriftene har mye å hente på en tettere samordning av programmene. Videre var en samordning også en oppfølging av regjeringens målsetting om en forenkling av landbruksbyråkratiet og virkemiddelapparatet.

Ved en sammenslåing satte avtalepartene som en forutsetning at reindriften gis representasjon i styringsgruppen for Utviklingsprogrammet. Videre at Innovasjon Norge fortsatt utøver en aktiv innsats og tilrettelegging overfor programets reinkjøttkunder, og har stor oppmerksomhet på å få fram de muligheter som finnes i programmet og Innovasjon Norge for øvrig.

Statens forhandlingsutvalg forutsetter at avtalepartenes gitte føringer følges opp av styringsgruppen og administrasjonen for Utviklingsprogrammet.

I avtaleåret 2017/2018 legges det opp til å prioritere videreutvikling av de etablerte bedriftene. Dette gjelder særlig forretningsutvikling, produktutvikling og markedsutvikling. I tillegg prioriteres etablering av reiselivsbedrifter. Flere av bedriftene har vekstambisjoner og er kvalifisert for vekststøtte. Disse skal også prioriteres da de er viktige drivere i utviklingen av mangfold og kvalitet. Det legges opp til at bedriftene fortsatt får tilbud gjennom kompetansenavene. Aktuelle tilbud er i første rekke kurs og besøksordningen, samt mentorordningen for vekstbedrifter. Utover deltakelse under Tråante 2017 legges det opp til omdømmetiltak gjennom et bransjetreff i Tromsø og deltagelse under Matstreif 2017.

Med bakgrunn i et mindreforbruk av øremerket andel til reindriften over Utviklingsprogrammet, har avtalepartene valgt at 7,0 mill. kroner av dette mindreforbruket skal bidra til å dekke beregnet merforbruk over post 75 i 2017.

5.3.6 Fagbrevordningen

Det settes av 2,0 mill. kroner til fagbrevordningen.

Formålet med fagbrevordningen er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift, samt videreutdanne lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis etter fagopplæringsloven.

For å koordinere og effektivisere de tilsluttede lærebedriftenes opplæringer av lærekandidater i reindrift, ble opplæringskontoret opprettet i februar 2002. Opplæringskontoret er godkjent av fagopplæringsnemdene i Finnmark, Troms, Nordland, Nord- og Sør-Trøndelag fylker. Opplæringskontoret skal arbeide aktivt for å rekruttere læringer og lærekandidater i reindrift, og motivere lærebedrifter til å ta imot læringer.

Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnes stilling i reindriften, skal Opplæringskontoret videreføre prioriteringen av kvinner blant kommende læringer og instruktører. I tillegg påpeker avtalepartene viktigheten av å sikre en geografisk fordeling av lærlingene.

5.3.7 Markedstiltak

Det settes av 5,0 mill. kroner til Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2010/2011 ble avtalepartene enige om å etablere et eget Markedsutvalg for reinkjøtt. Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Avtalepartene slutter seg til Markedsutvalget vurdering om at det er viktig å opprettholde markedsføringen av reinkjøtt, og at høy etterspørselen av reinkjøtt er en følge av kampanjetrykket i media og kommunikasjon gjennom kanaler som matprat.no m.m. og ikke minst økt tilgjengelighet. Fremover er viktig å opprettholde trykket på forbrukerkommunikasjon for å sikre omsetningen og ivareta reinkjøttets posisjon i markedet.

Aktiviteten i Markedsutvalget har vært større enn først antatt. Ut fra den posisjonen reinkjøttet har hatt i markedet, har dette vært nødvendig. Aktiviteten har vært større både for medlemmene og for sekretariatet. Fortsatt kreves det et høyt aktivitetsnivå fra Markedsutvalgets medlemmer og fra sekretariatet. Avtalepartene er derfor enige om at Markedsutvalget gis mulighet til å omdisponere inntil 50.000 kroner i budsjettet for å kompensere for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. I tillegg kan ytterligere 150.000 kroner omdisponeres for å legge til rette for at sekretariatet gis mulighet til å følge opp de oppgaver som blir besluttet gjennomført av utvalget.

5.3.8 Pramming av rein

Det settes av 4,5 mill. kroner til pramming av rein.

Avtalepartene ble ved Reindrifftsavtaleforhandlingene for 2010/2011 enige om at pramming av rein fremdeles skal administreres av staten ved daværende Reindrifftsforvaltningen, og at kostnadene ved prammingen skal dekkes over Reindrifftsavtalen.

Når det gjelder administrasjonskostnadene, legges det fortsatt opp til at disse dekkkes gjennom en avgift per rein som belastes den enkelte reineier. De administrative utgiftene ved ordningen har økt de siste årene. Avtalepartene er derfor enige om at egenandelen for transporten økes med 3 kroner pr. rein, dvs fra 12 kroner til 15 kroner.

Det vil bli utarbeidet en egen forskrift for ordningen med pramming av rein.

5.3.9 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester

Det settes av 1,0 mill. kroner til lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften.

Under Reindrifftsavtalen 2013/2014 ble avtalepartene enige om å utrede mulighetene for å utvikle og etablere lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften. På den bakgrunn ble det gjennomført et pilotprosjekt i Finnmark. Erfaringer og anbefalinger fra dette prosjektet ble lagt frem 28. november 2014 i rapporten «Lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften. Rapport fra pilotprosjektet «Ut på vidda», utført høsten 2014». Her ble det blant annet anbefalt å etablere et flerårig prosjekt som ledd i å utvikle en permanent ordning med lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften.

På bakgrunn av anbefalingene i rapporten, ble avtalepartene under reindrifftsavtalen 2014/2015 enige om at det i en oppstartfase settes av midler til et treårig prosjekt over reindrifftsavtalen. Hen-

sikten med gjennomføringen av prosjektet er å få et grunnlag for å vurdere om ordningen skal gjøres permanent. Til det første året av prosjektperioden ble det satt av 1 mill. kroner.

På grunn av at oppstart av prosjektet ble forsinket med ett år, ble det ikke som tidligere forutsatt satt av midler over fjorårets reindrifftsavtale til aktiviteter i prosjektet. Imidlertid ble det satt av midler til engasjement av sekretær/prosjektleder hos Fylkesmannen i Troms, totalt 250.000 kroner.

Arbeidet i prosjektet er nå inne i en aktiv avklarings- og mobiliseringsfase der man blant annet skal avklare mulige kjøpere og tilbydere.

Lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften vil være et positivt bidrag til en familiebasert reindrift.

5.3.10 Nytt klassifiseringssystem

Det settes av 750.000 kroner til drift av nytt klassifiseringssystem, og inntil 100.000 kroner til innkjøp av terminalløsninger for de to slakteriene som ennå ikke har fått etablert løsninger for bruk av det nye klassifiseringssystemet.

I Norge har det ikke vært et felles klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Dette til forskjell fra Sverige som har benyttet et Europasystem siden 1994. Under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2013/2014 ble avtalepartene, etter krav fra NRL, enige om å etablere et nasjonalt klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Nytt klassifiseringssystem ble innført fra høsten 2015. Det nye systemet er tilsvarende som det systemet som benyttes i Sverige. Regelverket er samlet i en Klassifiseringshåndbok for reinsdyrslakt. Regelverket inneholder også regler for pussing av slakt, definerer hvordan et reinsdyrslakt skal se ut ved veiing, regelverk for tidspunkt for varmveiing av slakt, varmvektssvinn og regelverk for merking av reinsdyrslakt. Det er også vedtatt regelverk for aspirantopplæring og sertifisering av nye klassifisører, etterutdanning av godkjente klassifisører og regelverk for klassifiserings- og pussekontroller ved reinsdyrslakteriene. Animalia er gitt ansvaret for opplæring og etterutdanning av klassifisører på reinsdyrkjøtt, kontroll med klassifiseringen og ansvaret for å motta rapportering fra reinslakteriene. Animalias oppdrag er formalisert gjennom en avtale med NRL.

Nytt klassifiseringssystem skal premiere levering av slakterein med god kjøttfylde. Systemet skal også bidra til økt forutsigbarhet for reineierne og likebehandling når det gjelder fastsetting av klasse for slaktet.

Avtalepartene er kjent med at det har vært enkelte utfordringer i bruken av det nye systemet, og partene ser det som viktig at det arbeides aktivt for at intensjonen med systemet blir ivarettatt. I den forbindelse skal NRL arbeide aktivt med å orientere om systemet til reineierne. Videre skal Animalia øke oppfølgingen og kontrollen av slakteribedriftene.

5.3.11 Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerdar

Det settes av 1,0 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerdar i Vest-Finnmark reinbeiteområde.

I samtlige reinbeiteområder ligger det betydelige mengder med gammelt gjerdemateriell som bør fjernes. Avtalepartene er enige om at de som har oppført ulovlige gjerdar også har et ansvar for å fjerne dem, men at dette i flere distrikter i liten grad er fulgt opp. Gjerdemateriell som blir liggende er til hinder og skade for både vilt og personer som ferdes i naturen. Gammelt gjerdemateriell som kan knyttes til reindriften kan også være et omdømmeproblem.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om å iverksette et prosjekt som har som formål å få fjernet gammelt gjerdemateriell. Ordningen ble det første året gjort gjeldende for Troms og Nordland reinbeiteområder. Deretter for Nord-Trøndelag reinbeiteområde.

For Reindrifftsavtalen 2017/2018 har avtalepartene valgt å prioritere Vest-Finnmark reinbeiteområde.

5.3.12 Individmerking av rein

Det settes av 0,3 mill. kroner til individmerking av rein.

Avtalepartene er enige om at det innføres en tilskuddsordning til individmerking av rein, herunder til innkjøp av både plastmerker og elektroniske merker. Dette vil fungere som en tilleggsmarkering til tradisjonelle øremerker.

Ordningen etableres som en tilskuddsordning over Reindriftens utviklingsfond. Det legges opp til at detaljene knyttet til regelverk og satser fastsettes i forbindelse med utarbeidelsen av forskriften for ordningen.

5.3.13 Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart

Det settes av 0,3 mill. kroner til videreutvikling av reindriftens arealbrukskart.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 ble avtalepartene enige om å få gjennomført et pilotprosjekt knyttet til utvikling av reindriftens arealbrukskart. Hensikten var å få etablert kart som synliggjør og gir en samlet oversikt over gjennomførte utbyggings tiltak innenfor det enkelte distrikts grenser.

Landbruksdirektoratet fikk ansvaret for gjennomføring av pilotprosjektet. I den grad direktoratet fant det hensiktsmessig, skulle direktoratet benytte Norsk Institutt for skog og landskap som strategisk samarbeidspartner i gjennomføringen av pilotprosjektet (nå NIBIO). NRL skulle involveres i arbeidet.

Landbruksdirektoratet valgte å bruke NIBIO ved gjennomføringen av pilotprosjektet.

Avtalepartene ble ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015/2016 enige om å gå videre med utvikling av reindriftens arealbrukskart. I den forbindelse understreket avtalepartene at de ser det som viktig at reindriftens arealbrukskart utvikles til å bli helhetlige og dynamiske kart til bruk for reindriftsnæringen, offentlig forvaltning, planmyndigheter og utbyggere. Videre at det er et mål at kartene skal danne grunnlag for innsyn i reindriftens arealbruk, og være et sentralt saksbehandlingsverktøy i analyser og tematiske framstillinger i saker hvor reindriften blir berørt.

Det gjenstår noe utviklingsarbeid før avtalepartenes intensjoner med utviklingen av kartene er fullt ut ivarettatt. Det meste av dette utviklingsarbeidet følges opp av Landbruksdirektoratet, og finansieres over direktoratets budsjettkapittel. Imidlertid har avtalepartene blitt enige om at følgende delprosjekter finansieres over Reindrifftsavtalen 2017/2018:

- Begrepsavklaringsprosjekt. Gjennomgang av begreper og definisjoner tilknyttet reindriftens arealbrukskart, i den hensikt at forvaltning, næring og samfunnet for øvrig har felles forståelse for begrepsbruken.
- Tilretteleggelse for bruk av flere temalag i Kilden.
- Vurdering av muligheter til å implementere historiske reindrifftsdata i Kilden, slik at man kan analysere endringer i reindriftens arealbruk over tid.

Landbruksdirektoratet leder prosjektarbeidet. Den etablerte arbeidsgruppen videreføres med

deltakere fra Fylkesmannen og NRL, og skal drøfte aktuelle problemstillinger ved gjennomføringen av prosjektet. Arbeidsgruppen vil også bli trukket inn i direktoratets øvrige arbeid med utvikling av arealbrukskartene der det er naturlig. Dersom arbeidsgruppa foreslår justeringer i fastsatt prosjektplan, skal saken legges frem for avtalepartene.

5.3.14 Reindrifftsaglig medvirkning i regional forvaltning

Det settes av 200.000 kroner til reindrifftsaglig medvirkning i regional forvaltning

I forbindelse med avvikling av områdestyrene og overføring av den regionale forvaltningen av reindriften til fylkesmannen, ble det besluttet at de aktuelle fylkesmennene skal etablere ordninger som legger til rette for samisk og reindrifftsaglig medvirkning i den regionale forvaltningen.

Avtalepartene har sett det som viktig at reindrifftsavtalen legger til rette for gjennomføring av møter mellom reindriften og fylkesmennene. Med dette som utgangspunkt, har avtalepartene vært enige om at det avsettes midler over RUF som gir reindriften mulighet til å få dekket sine reiseutgifter for å delta på møter i regi av fylkesmennene.

Med bakgrunn i at hoveddelen av avsetningen i 2016 ikke er benyttet, har avtalepartene valgt å redusere avsetningen til 200.000 kroner over Reindrifftsavtalen 2017/2018.

5.3.15 Andre ordninger som sorterer under RUF

Utover de ordningene som er omtalt ovenfor, er avtalepartene enige om at det ikke gjennomføres endringer i de øvrige ordningene som i dag sorterer under Reindrifftsens utviklingsfond.

5.4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det foreslås en bevilgning på 76,7 mill. kroner til kostnadssenkende og direkte tilskudd.

I forhandlingene om de tre siste års reindrifftsavtaleforhandlinger har avtalepartene valgt å prioritere en ekstra økning av de direkte tilskuddene som en stimulering til økt slakting og omsetning av reinkjøtt. Denne stimuleringen har virket etter hensikten ved at slakteuttaket har økt med hele 20.000 rein siden 2014.

En stor økning av både produsentprisen og slakteuttaket de siste årene har medført at man i

2016 hadde et betydelig overforbruk på de direkte tilskuddspostene. Likeledes er det med utgangspunkt i slakteuttaket i 2016, beregnet et betydelig overforbruk i 2017. Overforbruket dekkes inn ved å redusere fondskapitalen og enkelte av avsetningene over Reindrifftsens utviklingsfond.

Reindrifftsavtalens ramme er ikke en overslagsbevilgning. For å sikre at tilskuddsordningene ikke overstiger den økonomiske rammen som Stortinget har vedtatt, vil de endelige satsene fastsettes av Landbruks- og matdepartementet etter samråd med NRL når alle søknadene er registrert og kontrollert.

5.4.1 Generelle vilkår

Avtalepartene er enige om å videreføre gjeldende regelverk med bortfall av tilskudd dersom siidaandelene ikke har redusert i samsvar med Reindrifftsstyrets vedtatte reduksjon. Tilsvarende dersom siidaandelen har bidratt til å øke siidaens totale reintall siste driftsår slik at reintallet overskrider fastsatt reintall for siidaen.

I henhold til Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 2 a tredje ledd, er et av grunnvilkårene for tilskudd at «leder av siidaandelen og dennes ektefelle eller samboer og familie i rett opp- eller nedstigende linje, samt søsken til leder av siidaandel til sammen må eie minimum 85 pst av reintallet i siidaandelen». I henhold til § 2 b annet ledd blir tilskuddet til siidaandeler som ikke tilfredsstiller vilkåret i § 2a tredje ledd, avkortet med 5 pst.

Kravet om at 85 pst av reintallet i siidaandelen skal eies av siidaandelsleders kjernefamilie for å kunne få uavkortet tilskudd, ble innført i forskriften fra og med avtaleåret 2013/2014. Begrunnelse for innføring av vilkåret var avtalepartenes ønske om å stimulere til at reinen i det vesentligste eies av kjernefamilien, jf. sluttprotokoll for Reindrifftsavtalen 2013/2014 punkt 2.2.1.

Erfaringene viser at ordningen er utfordrende å forvalte. Ordningen har samtidig forholdsvis liten betydning for utbetaling av tilskudd, da det kun har vært 22 siidaandeler som har fått avkortet tilskuddet med bakgrunn i manglende oppfølging av dette vilkåret.

På bakgrunn av de nevnte forhold og mål om økt forenkling og effektivisering av forvaltningen, er avtalepartene enige om at kravet i forskriftens § 2a tredje ledd om at leder av siidaandel med nærmeste familie, samt søsken til leder må eie 85 pst av reintallet, tas ut.

For øvrig videreføres de generelle vilkårene.

5.4.2 Distriktstilskudd

Det avsettes 11,6 mill. kroner til ordningen med distriktstilskudd.

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnlaget, sikring av reindriften arealer, økt lønnsomhet, samt å legge til rette for en kriseberedskap.

Grunnbeløpet per distrikt økes fra 40.000 kroner til 56.000 kroner.

For distrikt 16 og 17 i Øst-Finnmark reinbeiteområde og for hver av distriktene 30A, 30B og 30C økes tilskuddet fra 150.000 kroner til 170.000 kroner. For Femunden økes tilskuddet fra 30.000 kroner til 40.000 kroner.

Gjeldende regelverk videreføres.

5.4.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:

a. Produksjonspremie

Det avsettes 33,5 mill. kroner til ordningen med produksjonspremie for Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreforedling i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

I forbindelse med reintallsreduksjonen har beregningsprosenten for beregning av produksjonspremien økt betydelig. I etterkant av gjennomføringen av reintallsreduksjonen og for å tilpasse ordningen innenfor gitte rammer, reduseres beregningsprosenten fra 37 pst. til 34 pst.

For øvrig videreføres gjeldende satser og regelverk.

Det er avgiftspliktig salgsinntekt av kjøtt og andre avgiftspliktige salgsinntekter fra rein tilhørende alle reineierne i siidaandelen som danner grunnlaget for beregning av produksjonspremien. Avgiftsfrie salgsinntekter og salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Frakt og slaktekostnader inngår ikke i grunnlaget for beregning av produksjonspremien. Dette innebærer at det er reineierens oppgjørpris for reinskrotten som skal danne

grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

Produksjonspremien utbetales til leder av siidaandelen. Lederen har ansvaret for å oversende næringsoppgavene fra reineierne som er registrert under siidaandelen innen fastsatt frist. For tamreinlagene vil årsregnskapene danne grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

b. Kalveslaktetilskudd

Det avsettes 24,0 mill. kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd for Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet, fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

Satsen for kalveslaktetilskuddet videreføres med 475 kroner per kalv.

Gjeldende regelverk videreføres.

c. Særskilt driftstilskudd til ungdom

Det avsettes 1,4 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom for Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

d. Ektefelle- og samboertillegg

Det avsettes 1,5 mill. kroner til ordningen med ektefelle- og samboertillegg for Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Formålet med ektefelle- og samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

e. Etableringstilskudd

Det avsettes 1,9 mill. kroner til ordningen med etableringstilskudd over Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindriftsutøvere under 35 år, og som er under etablering av egen enhet. Samtidig skal til-

skuddet stimulere til strukturendringer ved at siidaandeler blir overdratt til personer under 35 år.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

5.4.4 Frakttilskudd

Det avsettes 2,5 mill. kroner til frakttilskuddsordningen.

Tilskudd til frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineier i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til effektiv slaktning og omsetning av reinkjøtt. Avtalepartene er enige om å utvide formålet slik at tilskuddet også bidrar til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeitene, samt økt konkurranse om råstoffet.

Ved næringsmessig transport av dyr, gjelder lov om dyrevelferd og forskrift om næringsmessig transport av dyr. Regelverket forvaltes av Mattilsynet, som med hjemmel i ovennevnte regelverk stiller visse krav til blant annet transportør når det foregår transport av levende rein i forbindelse med slaktning. Dette er ikke gjenspeilet i dagens fraktforskrift. På den bakgrunn er avtalepartene enige om innføring av et nytt vilkår for å få tilskudd til frakt:

«Transportør som utfører frakt av levende rein og transportmiddel som brukes i forbindelse med dette, må ha alle nødvendige godkjenninger og tilfredsstillende samtlige krav i forskrift om næringsmessig transport av dyr kapittel 3».

For øvrig videreføres gjeldende satser og regelverk.

5.4.5 Rapportering av slaktet rein

Det avsettes 300.000 kroner til økonomisk støtte for slakterier til gjennomføring av aldersbestemmelser.

Ordningen er forankret i *Forskrift om rapportering av slaktet rein*, hvor det åpnes for at de som slakter rein kan søke om økonomisk støtte til gjennomføring de aldersbestemmelser som kreves.

5.5 Velferdsordninger

Det avsettes 2,6 mill. kroner til velferdsordninger.

Av disse avsettes 1,0 mill. kroner til ordningen med tidligpensjon. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Tidligpensjon i reindriften skal bidra til å lette generasjonsoverganger i reindriften for dem som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra reindriften. Ordningen skal videre stimulere til at reintallet og sysselsettingsstrukturen tilpasses næringens ressurs- og inntektsgrunnlag.

Videre avsettes det 1,0 mill. kroner til ordningen med avløsning ved svangerskap og fødsel.

Formålet med ordningen er å bidra til å finansiere leie av avløsere i reindriften ved svangerskap og fødsel, samt styrke stillingen til reindriftskvinnene. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Bevilgningen til sykepengeordningen videreføres uendret med 0,6 mill. kroner. Den kollektive innbetalingen over reindriftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger – fra 65 pst til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Over organisasjonstilskuddet øremerkes det 200.000 kroner til organisering og drift av HMS-tiltak for reindriftnæringen, jf. pkt 5.6. Tildelingen forutsetter en egenandel på 10 pst. fra brukerne av tjenesten. NRL skal årlig rapportere om bruken av midlene.

5.6 Organisasjonstilskudd

Det settes av 6,5 mill. kroner til organisasjonstilskudd, herunder 200.000 kroner til HMS-tiltak i reindriften.

Når NRL får sitt organisasjonstilskudd over statsbudsjettet, stilles det en rekke vilkår om rapportering, og til oppfølging av andre krav. Videre forutsettes det at NRL organiserer sitt arbeid slik at organisasjonen kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindriften.

I arbeidet med likestilling i reindriften er det viktig at NRL legger til rette for økt kvinneandel i egen organisasjon. Dette gjelder både i NRLs styre og i lokallagene. Avtalepartene er blitt enige om at likestillingslovens prinsipper med kjønnsrepresentasjon ved oppnevning og valg skal gjelde som grunnlag for tildeling av organisasjonsstøtte. Et slik krav for tildeling av organisasjonsstøtte er også i samsvar med Sametingets praksis som stiller krav om minimum 60/40 representasjon i institusjoner og organisasjoner som får økonomisk støtte fra Sametinget. Nytt vilkår om kjønnsrepresentasjon skal gjelde fra 1. januar 2018.

Det vises til at landbrukets næringsorganisasjoner, og i særdeleshet samvirkeorganisasjonene i landbruket var tidlig ute med å følge opp anmodningen om kjønnsmessig lik representasjon i styrene fra daværende næringsminister Ansgar Gabrielsen, og innførte kravet, jf. samvirkelova § 69 – Krav om representasjon av begge kjønn i styret, allerede i 2003, tre år før det formelle kravet til styresammensetning i aksjeselskap trådte i kraft.

Organisasjonstilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2018. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

5.7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriftnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slaktning som kan importeres med redusert toll etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om å importere reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

5.8 Regelverk

Regelverket for Reindriffts utviklingsfond og ordningene under punkt 5.4 fastsettes av LMD i samråd med NRL. Det forutsettes at fastsettelsen finner sted senest 1. juli 2017. Regelverket blir publisert i et eget forskriftshefte som trykkes både med norsk og samisk tekst. Videre blir regelverket lagt ut på Landbruksdirektoratets internettside, samt utsendt til samtlige ledere av siidaandeler.

5.9 Utredninger

Fram mot forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om å gjennomføre fire utredninger.

5.9.1 Utredning for å avdekke mulighetene for å knytte kalveslaktetilskuddet til klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt

Høsten 2015 ble det innført et nytt rapporterings- og klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Nytt klassifiseringssystem skal premiere levering av slakterein med god kjøttfylde. Dette skal igjen stimulere reineierne til å øke inntjeningen av den enkelte rein.

Avtalepartene er enige om at det gjennomføres en utredning for å avdekke mulighetene for å knytte kalveslaktetilskuddet til klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt.

Utredningen gjennomføres av NIBIO og skal skje i nært samarbeid med Animalia og Landbruksdirektoratet. Gjennom en referansegruppe skal NIBIO arbeide i nær kontakt med avtalepartene for drøfting og innspill.

Konkret skal NIBIO kartlegge og vurdere effektene ved dagens ordning med kalveslaktetilskudd, og gi en oversikt over utbetalingene av kalveslaktetilskuddet totalt og fordelt på det enkelte reinbeiteområdet de fem siste avtaleårene. Videre skal NIBIO gi en oversikt over klassifiseringssystemet for kalv og hvordan klassifiseringssystemet for kalv har fungert, og evt. foreslå tiltak dersom systemet i dag ikke fungerer i samsvar med formålet og intensjon bak etableringen av et felles klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. NIBIO skal med bakgrunn i data fra klassifiseringen, gi en oversikt over klasse og vektutviklingen for kalv gjennom slaktesesongen. I tillegg skal NIBIO forslå om, og eventuelt hvordan, kalveslaktetilskuddet kan knyttes til klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt.

NIBIO utarbeider en rapport som legges fram for avtalepartene innen 1. oktober 2017.

5.9.2 Utredning av innretning og organisering av HMS-tiltak i reindriften

Reindriften har dessverre i løpet av de siste årene opplevd en rekke alvorlige ulykker. Avtalepartene er enige om at det er et behov for å få utredet hvordan helse, miljø og sikkerhet i reindriften kan organiseres og ivaretas. Målet med dette arbeidet er å få på plass en HMS-tjeneste som er tilpasset reindriften, og som kan veilede og bistå reineierne.

Avtalepartene er enige om at det nedsettes en arbeidsgruppe på inntil 8 personer, herunder oppnevnes 2 av NRL, 2 oppnevnes av LMD og 1 oppnevnes av Sametinget. SANKS (Samisk nasjonalt

kompetansesenter – psykisk helsevern og rus), Norsk landbruksrådgivning og Matmerk/KSL inviteres til å delta i arbeidsgruppen. LMD leder arbeidsgruppen, og Landbruksdirektoratet er sekretariat.

Arbeidsgruppen skal utrede hvordan HMS-tiltak i reindriften kan ivaretas og organiseres. Sentralt i utredningen er å se på hvordan HMS-tiltak i jordbruket ivaretas, herunder muligheten for om evt. Norsk landbruksrådgivning også kan følge opp HMS-tiltak i reindriften.

Arbeidsgruppen utarbeider en rapport som legges fram for avtalepartene innen 1. oktober 2017.

5.9.3 Oppfølging av selvstyrerapporten

Reindrifftsloven av 2007 skal gi grunnlag for en hensiktsmessig indre organisering og forvaltning av reindriften. Videre skal reindrifftsnaeringen etter loven, gjennom internt selvstyre, selv spille en aktiv rolle og ha ansvar for at reindriften er bærekraftig. Reindrifftsnaeringen står overfor store utfordringer fremover for å sikre en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Avtalepartene er enige om at en videreutvikling av lokalt styre vil være viktig for å nå gitte reindriftpolitiske mål.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015/2016, ble det avtalt å igangsette et prosjekt for å styrke reindrifftsnaeringens evne til selvstyre og internkontroll. Det ble oppnevnt en arbeidsgruppe som ble ledet av Landbruksdirektoratet. Arbeidsgruppen overleverte sin rapport i desember 2016.

Arbeidsgruppen foreslår flere tiltak direkte rettet mot naeringen og mot forvaltningen. Avtalepartene er enige om at forslagene må følges opp i flere faser, men at oppfølgingen av flere tiltak

innad i forvaltningen kan skje parallelt med oppfølgingen opp mot naeringen.

For å styrke reindrifftsnaeringens evne til selvstyre og internkontroll, er økt kompetanse en forutsetning. Fram mot forskriftsmøte skal en arbeidsgruppe utarbeide en plan med budsjett for hvilke kompetansetiltak som bør gjennomføres, samt foreslå hvordan tiltakene skal følges opp overfor naeringen. Planen presenteres og legges frem for avtalepartenes godkjenning under forskriftsmøte i mai/juni 2017.

Arbeidsgruppen skal bestå av 6 personer, hvorav NRL oppnevner tre personer, LMD oppnevner 2 personer og Sametinget oppnevner 1 person. NRL leder arbeidsgruppen og Landbruksdirektoratet er sekretariat for gruppens arbeid.

Møter i arbeidsgruppen og oppfølging av godkjent tiltaksplan finansieres med omdisponering av 200.000 kroner fra tidligere avsetning til arbeidet med økt selvstyre og internkontroll.

5.9.4 Rapportering av slaktet rein

Det har vært utfordringer med å få inn rapporteringer av slaktet rein i henhold til gitte krav. Manglende rapportering gir bl.a. Landbruksdirektoratet utfordringer i forvaltningskontrollen, samt at det gir Markedsutvalget et ufullstendig grunnlag i planlegging og gjennomføring av markedskampanjer.

Avtalepartene er enige om at Animalia, systemleverandøren Meats, Landbruksdirektoratet og lederen av klassifiseringsutvalget, foretar en gjennomgang av muligheten for hvordan rapporteringene til Animalia kan benyttes for å sikre en mer effektiv rapportering i samsvar med formålet og vilkårene i forskriften. Forslagene fra gjennomgangen legges fram for avtalepartene under forskriftsmøtet i mai/juni 2017.

6 Endringer i statsbudsjettet 2017

I samsvar med Prop. 1 S (2016–2017) for Landbruks- og matdepartementet har Stortinget bevilget over kapittel 1151 totalt 114,5 mill. kroner. Det foreslås nå en reduksjon av kapittel 1142, post 71 med 2,1 mill. kroner mot en økning av hhv. kapittel 1151, post 51 med 1,9 mill. kroner, og kapittel 1150, post 73 med 0,2 mill. kroner. Videre foreslås en økning av kapittel 1151, post 75 med 11,35 mill. kroner, mot reduksjon av hhv. kapittel 1151, post 79 med 0,35 mill. kroner og kapittel 1151, post 51 med 11,0 mill. kroner.

Omdisponeringen på 2,1 mill. kroner fra kapittel 1142, post 71 gjelder tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige og til frakt av kraftfôr til rein. Omdisponeringen på 11,35 mill. kroner skal finansiere et beregnet merforbruk i 2017 over kapittel 1151, post 75. Hovedårsaken til merforbruket skyldes den betydelige økningen av slakteuttaket som har funnet sted.

Øvrige budsjettforslag som det er redegjort for i denne proposisjonen for 2017, med fordeling av Reindrifftsavtalens ramme på de ulike postene, legges på vanlig måte frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom Prop. 1 S (2017–2018) for Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2017/2018 m.m.)

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2017/2018 m.m.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2017/2018 m.m.)

I

I statsbudsjettet for 2017 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1142		Landbruksdirektoratet	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 4.400.000 til kr 2.300.000.	2.100.000
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med..... fra kr 3.298.535.000 til kr 3.298.735.000	200.000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet reduseres med..... fra kr 31.600.000 til kr 22.500.000.	9.100.000
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 74.200.000 til kr 85.550.000.	11.350.000
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 2.600.000 til kr 2.250.000.	350.000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den foreslåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2018.

Vedlegg 1**Reindrifftsavtale 1. juli 2017 – 30. juni 2018**

I henhold til Hovedavtalen for reindriffts-næringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) inngått følgende reindrifftsavtale for driftsåret 2017/2018, gjeldende fra 1. juli 2017 til 30. juni 2018.

1 Økonomisk ramme avtaleåret 2017/2018**1.1 Bevilgninger over statsbudsjettet**

Partene er enige om en ramme for Reindrifftsavtalen 2017/2018 på 118,6 mill. kroner.

1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2017/2018.

2 Reindrifftsavtalens bevilgninger følger kalenderåret

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2018. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2017–2018) for Landbruks- og matdepartementet. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil både inneholde forslag til budsjettvedtak, og forslag til omdisponeringer mellom poster for 2017. Det forutsettes at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2018.

3 Utviklings- og investeringstiltak

Det bevilges 32,8 mill. kroner til Reindrifftsens Utviklingsfond (RUF) for avtaleåret 2017/2018.

Ut fra fondets økonomiske situasjon, settes tildelingsrammen til RUF lik bevilgningsrammen.

Avtalepartene legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i tildelingsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftpolitikken.

For Reindrifftsens Utviklingsfond gjøres det følgende avsetninger:

- 1,45 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 8,20 mill. kroner som reindrifftsavtalens andel til Utviklingsprogrammet – vekst og verdiskaping i landbruket
- 2,00 mill. kroner til fagbrevordningen i reindriften
- 5,00 mill. kroner til markedstiltak
- 4,50 mill. kroner til pramming
- 1,00 mill. kroner til lærings- og omsorgsbaserte tjenester
- 0,85 mill. kroner til drift av nytt klassifiserings-system
- 1,0 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerde-materiell med mer
- 0,3 mill. kroner til individmerking av rein
- 0,3 mill. kroner til videreutvikling av reindrif-tens arealbrukskart
- 0,2 mill. kroner til reindriftsfaglig medvirkning i regional forvaltning

Økonomisk støtte kan for øvrig innvilges til andre tiltak i samsvar med forskriftens formål, herunder:

- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker,
- reindriftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg,
- refusjon av dokumenterte utgifter til deltagelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindriftsutøvere,
- tilskudd til feltbarnehager,
- markedsfremmende tiltak,
- sikring av reindrifftsens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsens arealer,
- praktiske tiltak innenfor reindriften, herunder transport av rein og konfliktforebyggende tiltak,

- gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse,
- faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstiltak,
- fagbrevordningen i reindriften,
- utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindriftssamene,
- tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften,
- tilrettelegging av 1–2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning,
- støtte til tiltak for reindriftnæringen som følge av klimaskapte endringer,
- forsknings- og kunnskapsformidling,
- drift og implementering av klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt.

4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det bevilges 76,7 mill. kroner for avtaleåret 2017/2018 til ulike direkte tilskudd.

4.1 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnlaget, sikring av reindriftens arealer, økt lønnsomhet, samt å legge til rette for en kriseberedskap.

Grunnbeløpet per distrikt økes fra 40.000 kroner til 56.000 kroner.

For distrikt 16 og 17 i Øst-Finnmark reinbeiteområde og for hver av distriktene 30A, 30B og 30C økes tilskuddet fra 150.000 kroner til 170.000 kroner. For Femunden økes tilskuddet fra 30.000 kroner til 40.000 kroner.

Gjeldende regelverk videreføres.

Det avsettes 11,6 mill. kroner til ordningen med distriktstilskudd.

4.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Krav om at leder av siidaandel med nærmeste familie, samt søsken til leder må eie minst 85 pst. av reintallet for å unngå en avkortning i beregning av tilskudd, oppheves.

Avtalepartene er enige om at bevilgningene over post 75 er styrende, og LMD kan etter sam-

råd med NRL justere de avtalte satsene for å holde forbruket innenfor bevilgningen.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:

a) Produksjonspremie:

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreforedling i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

Det er avgiftspliktig salgsinntekt av kjøtt og andre avgiftspliktige salgsinntekter fra rein tilhørende alle reineiere i siidaandelen, som danner grunnlag for beregning av produksjonspremien. Avgiftsfrie salgsinntekter og salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Det er oppgjørspisen for reinskrotten som skal danne grunnlag for produksjonspremien. Dette innebærer at frakt- og slaktekostnader ikke inngår i grunnlaget for beregning av premien.

Beregningsprosenten reduseres fra 37 pst. til 34 pst. For øvrig videreføres gjeldende regelverk.

Det avsettes 33,5 mill. kroner til ordningen med produksjonspremie.

b) Kalveslaktetilskuddet:

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

Gjeldende regelverk og satser videreføres.

Det avsettes 24,0 mill. kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd.

c) Særskilt driftstilskudd til ungdom:

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 1,4 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom.

d) Ektefelle- og samboertillegg:

Formålet med ektefelle- og samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 1,5 mill. kroner til ordningen med ektefelle- og samboertillegg.

e) Etableringstilskudd:

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindrifftsutøvere under 35 år, og som er under etablering av egen enhet. Samtidig skal tilskuddet stimulere til strukturrendringer ved at siidaandeler blir overdratt til personer under 35 år.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 1,9 mill. kroner til ordningen med etableringstilskudd.

4.3 Andre tilskudd

a) Frakttilskudd:

Frakttilskuddet skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineier i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til effektiv slakting og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter, og til økt konkurranse om råstoffet.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 2,5 mill. kroner til ordningen med frakttilskudd over Reindrifftsavtalen 2017/2018.

b) Tilskudd til aldersbestemmelser av rein:

I henhold til *Forskrift om rapportering av slaktet rein* kan de som slakter rein søke om økonomisk støtte til å gjennomføre de aldersbestemmelser som kreves.

Det avsettes 300.000 kroner som økonomisk støtte til slakteriene over Reindrifftsavtalen 2017/2018 for å gjennomføre nødvendige aldersbestemmelser.

5 Velferdsordninger

Det bevilges totalt 2,6 mill. kroner til velferdsordningene i reindrifften for Reindrifftsavtalen 2017/2018.

5.1 Tidligpensjon i reindrifften

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 1,0 mill. kroner til tidligpensjon i reindrifften i Reindrifftsavtalen 2017/2018.

5.2 Avløsning ved svangerskap /fødsel

Regelverk og satser for tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel videreføres. Tilskuddet skal bidra til å styrke stillingen til reindrifftskvinnene. Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap og fødsel forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Det avsettes 1,0 mill. kroner til tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel i Reindrifftsavtalen 2017/2018.

5.3 Øvrige velferdsordninger

Gjeldende regelverk og avsetting til sykepengeordningen videreføres.

Den kollektive innbetalingen over reindrifftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger – fra 65 pst. til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Det avsettes 0,6 mill. kroner til sykepengeordningen i Reindrifftsavtalen 2017/2018.

6 Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd settes til 6,5 mill. kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften.

Det innføres vilkår for utbetaling av tilskuddet at NRL ved oppnevning og valg overholder krav til kjønnsbalanse gitt i Likestillingsloven § 13.

Tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2018. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departementer skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindrifftsnaeringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om å importere reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

8 Regelverk

Regelverket for Reindriftens utviklingsfond og ordningene under punkt 4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund.

Oslo 28. februar 2017

Ellinor Marita Jåma

Anne Marie Glosli

Vedlegg 2**Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2017**

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2017/2018.

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) møtte:

Forhandlingsutvalg	Ellinor Marita Jåma (leder) Inge Even Danielsen Per John Anti
Sakkyndig/rådgiver	Randi Skum Asgrim Opdal

Fra Staten møtte:

Forhandlingsutvalg	Anne Marie Glosli (leder) Marit Myklevold Magnar Evertsen
Sakkyndige/rådgivere	Lisa Jåma (Landbruks- og matdepartementet) Tone Seppola (Land- bruksdirektoratet) Wenke Brenna (Kom- munal- og modernise- ringsdepartementet) Morten Gluva (Klima- og miljødepartementet) Wenke Brenna (Kom- munal- og modernise- ringsdepartementet)
Observatør	Marit Meløy Utsi (Sametinget)
Sekretær	Morten Floor

1 Budsjettmessige endringer i Reindrifftsavtalen 2016/2017**1.1 Utestenging fra vinterbeiter i Sverige**

For å finansiere tiltak for distrikter som er ute-
stengt fra vinterbeiter i Sverige sesongen 2016/
2017, fremmes ved Stortingets behandling av
Reindrifftsavtalen 2017/2018 forslag om å omdis-
ponere 2,1 mill. kroner fra kapittel 1142 post 71 til
kapittel 1151 post 51 i 2017, til føring, frakt av rein-
fôr og andre nødvendige tiltak.

1.2 Inndekning av beregnet overforbruk på post 75 i 2017

Foreløpige beregninger tilsier et overforbruk i
størrelsen 12–14 mill. kroner over de kostnadss-
enkende og direkte tilskuddene i 2017. Årsaken til
dette overforbruket skyldes den betydelige øknin-
gen av slakteuttaket som har funnet sted.

Under forutsetning om Stortingets godkjen-
ning, er avtalepartene enige om at beregnet over-
forbruk på post 75 dekkes inn ved å bruke min-
dreforbruket på post 75 i 2016 på totalt 1.550.000
kroner, samt en ompostering av mindreforbruket
på post 79 Velferdsordninger på totalt 350.000 kro-
ner. Resterende dekkes inn ved at det fremmes
forslag om å overføre 11,0 mill. kroner fra
Reindrifftsens utviklingsfond til kapittel 1151 post
75 Direkte tilskudd. Overføringen fra Reindrifftsens
utviklingsfond dekkes inn med 7,0 mill. fra ubrukt
avsetning til Utviklingsprogrammet, samt 4,0 mill.
kroner fra fondskapitalen.

Dersom det viser seg at foreslått inndekning
ikke er tilstrekkelig, skal avtalepartene møtes for
å finne inndekning innenfor Reindrifftsavtalen
2016/2017 sin økonomiske ramme.

2 Reindrifftsavtalen for 2017/2018

Partene er enige om en reindrifftsavtale for 2017/
2018, gjeldende fra 1. juli 2017 til 30. juni 2018.
Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartene er i tilknytning til de enkelte poster og ordninger enige om:

2.1 Post 51: Reindrifftsens utviklingsfond (RUF)

2.1.1 Kvinnerettede tiltak

Det øremerkes ikke særskilte midler til kvinneverrettede tiltak i Reindrifftsavtalen 2017/2018, men avtalepartene understreker at dette ikke utelukker reindrifftskvinnene fra å søke RUF om prosjektmidler, eller at NRL som organisasjon søker om midler til kvinneverrelaterte utviklingsprosjekter.

Arbeidet med likestilling i reindrifften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringsen selv og gjennom næringsorganisasjonen.

NRL har utarbeidet en strategi for likestilling i reindrifften med konkrete oppfølgingspunkter. Framover vil det være av sentral betydning at NRL arbeider aktivt og målrettet med strategien, samt at NRL foretar en prioritering av de ulike tiltakene. Særlig trekkes frem viktigheten av at NRL legger til rette for økt kvinneverandel i egen organisasjon. Dette gjelder både i NRLs styre og i lokallagene. I den forbindelse har avtalepartene blitt enige om at likestillingslovens prinsipper med kjønnsrepresentasjon ved oppnevning og valg skal gjelde som grunnlag for tildeling av organisasjonsstøtte. Et slikt krav for tildeling av organisasjonsstøtte er også i samsvar med Sametingets praksis som stiller krav om minimum 60/40 representasjon i institusjoner og organisasjoner som får økonomisk støtte fra Sametinget. Nytt vilkår om kjønnsrepresentasjon skal gjelde fra 1. januar 2018.

For å gjøre de kvinneverrettede ordningene over reindrifftsavtalen mer kjent, og for å gjøre det enklere for brukerne å følge med på søknadsfrister for de ulike ordningene, skal Landbruksdirektoratet intensivere informasjonen til næringsen. NRL skal også på egnet måte bidra til økt informasjon i næringsen om reindrifftsavtalens ordninger.

2.1.2 Forskning og utvikling

Det øremerkes ikke midler til forskning og utvikling i 2017. Det forutsettes at RUF-styret snarlig avklarer hvordan årets avsetning skal brukes.

Landbruksdirektoratet skal fortsette arbeidet med å synliggjøre reindrifftsaglig forskning og forskningsresultater på sin hjemmeside, samt intensivere informasjonen generelt.

2.1.3 Konfliktforebyggende tiltak

Hovedformålet med de konfliktforebyggende tiltakene er å redusere konfliktene mellom reindrifften og det øvrige landbruket. Avtalepartene påpeker viktigheten av at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foretar en grundig kvalitetssikring og prioritering av innkomne søknader ut i fra formålet med ordningen. Avtalepartene viser til at maksimal støttesats er 80 pst., og at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag kan differensiere støttesatsen ut fra tiltakets omfang og forventet effekt.

Avtalepartene legger til grunn at man i forbindelse med det kommende jordbruksoppgjøret overfører til Fylkesmannen minst tilsvarende bevilgning på 1,45 mill. kroner fra jordbruksavtalen til samme formål.

2.1.4 Utviklingsprogrammet

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015, ble avtalepartene enige om å samordne Reinprogrammet med Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat (Endret navn til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert – vekst og verdiskaping). Bakgrunnen for sammenslåingen var at partene vurderte det slik at begge programmene har tilnærmet lik innretning, kundene har de samme utfordringene og at reinkjøttbedriftene har mye å hente på en tettere samordning av programmene. Videre var en samordning også en oppfølging av regjeringens målsetting om en forenkling av landbruksbyråkratiet og virkemiddelapparatet.

Ved en sammenslåing satte avtalepartene som en forutsetning at reindrifften gis representasjon i styringsgruppen for Utviklingsprogrammet. Videre at Innovasjon Norge fortsatt utøver en aktiv innsats og tilrettelegging overfor programets reinkjøttkunder, og har stor oppmerksomhet på å få fram de muligheter som finnes i programmet og Innovasjon Norge for øvrig.

Statens forhandlingsutvalg forutsetter at avtalepartenes gitte føringer følges opp av styringsgruppen og administrasjonen for Utviklingsprogrammet. Utover gitte føringer slutter avtalepartene seg til Innovasjon Norge sine anbefalinger til målrettede tiltak for avtaleåret 2017/2018 gitt som innspill til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Med bakgrunn i et mindreforbruk av øremerket andel til reindrifften over Utviklingsprogrammet, har avtalepartene valgt at 7,0 mill. kroner av dette mindreforbruket skal bidra til å dekke beregnet merforbruk over post 75 i 2017. Se punkt 1.2 for nærmere omtale.

2.1.5 Fagbrevordningen

Avtalepartene registrerer at Opplæringskontoret ikke har funnet andre finansieringskilder til fagbrevordningen. For å unngå at ordningen blir avvirket, har avtalepartene valgt å avsette 2,0 mill. kroner også over Reindrifftsavtalen 2017/2018.

2.1.6 Markedstiltak

Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøps-utløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget skal fortsatt benytte Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Markedsutvalget har i samarbeid med Utviklingsprogrammet årlig gjennomført et seminar for reinkjøttbedriftene. Markedsutvalget skal videreføre samarbeidet med Utviklingsprogrammet om et bransjetreff også i 2018.

Avtalepartene slutter seg til Markedsutvalgets forslag til aktiviteter og budsjett for 2017. Markedsutvalgets mindreforbruk fra 2016 overføres til 2017.

Markedsutvalgets aktiviteter i 2018 må tilpasses innenfor gitt bevilgning og en eventuell overføring av et mindreforbruk fra 2017.

Aktiviteten i Markedsutvalget har vært større enn først antatt. Ut fra den posisjonen reinkjøttet har hatt i markedet, har dette vært nødvendig. Aktiviteten har vært større både for medlemmene og for sekretariatet. Fortsatt kreves det et høyt aktivitetsnivå fra Markedsutvalgets medlemmer og fra sekretariatet. Avtalepartene er derfor enige om at Markedsutvalget gis mulighet til å omdisponere inntil 50.000 kroner i budsjettet for 2017 for å kompensere for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. I tillegg kan ytterligere 150.000 kroner omdisponeres for å legge til rette for at sekretariatet gis mulighet til å følge opp de oppgaver som blir besluttet gjennomført av utvalget.

2.1.7 Pramming av rein

I samsvar med forslag fra en arbeidsgruppe som fikk ansvaret for en gjennomgang av ordning med pramming av rein, ble det i Reindrifftsavtalen 2016/2017 lagt opp til at antall seilingsdøgn ble redusert fra 50 til 24 døgn. Dette medførte at avsetningen til pramming ble redusert fra 5,3 mill. kroner til 3,2 mill. kroner. Reduksjon i antall pram-

medøgn medførte at ikke alle reieneierne fikk mulighet til å bruke prammen som tidligere.

Avtalepartene er enige om at pramming av rein gjennomføres innenfor en ramme på inntil 40 prammedøgn, og at dette gjenspeiles ved utlysning av fremtidige anbud. Det legges til grunn at Landbruksdirektoratet legger fram forslag til anbudstekst for avtalepartene til drøftelse under forskriftsmøtet i mai/juni 2017.

De administrative utgiftene ved ordningen har økt de siste årene. Avtalepartene er derfor enige om at egenandelen for transporten økes med 3 kroner pr. rein, dvs fra 12 kroner til 15 kroner.

Det vil bli utarbeidet en egen forskrift for ordningen med pramming av rein.

2.1.8 Reindrifftsanlegg

Gjeldende regelverk og satsene for tilskudd til anlegg videreføres. Det øremerkes ikke midler til reindrifftsanlegg over Reindrifftsavtalen 2017/2018.

2.1.9 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester

Avtalepartene har tidligere blitt enige om å sette av midler til et treårig prosjekt over reindrifftsavtalen i den hensikt å få et grunnlag for å vurdere om ordningen med lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifften skal gjøres permanent.

Prosjektet startet i 2016, og avsluttes dermed i 2018.

Prosjektet er nå inne i en aktiv fase der det er igangsatt mange aktiviteter rettet mot både kommuner og reindrifften.

Avtalepartene er enige om at prosjektet skal gjennomføres i samsvar med godkjent prosjektplan.

2.1.10 Nytt klassifiseringssystem

Nytt klassifiseringssystem ble innført fra høsten 2015. Det er utarbeidet et regelverk for nytt klassifiseringssystem. Regelverket er samlet i en Klassifiseringshåndbok for reinsdyrslakt. Regelverket inneholder også regler for pussing av slakt, definerer hvordan et reinsdyrslakt skal se ut ved veiing, regelverk for tidspunkt for varmveiing av slakt, varmvektssvinn og regelverk for merking av reinsdyrslakt. Det er også vedtatt regelverk for aspirantopplæring og sertifisering av nye klassifiserer, etterutdanning av godkjente klassifiserer og regelverk for klassifiserings- og pussekontroller ved reinsdyrslakteriene. Animalia er gitt ansvaret for opplæring og etterutdanning av klassifiserer på reinsdyrkjøtt, kontroll med klassifiserin-

gen og ansvaret for å motta rapportering fra reinslakteriene. Animalias oppdrag er formalisert gjennom en avtale med NRL.

Avtalepartene er enige om at det settes av midler over Reindrifftsavtalen 2017/2018 til drift av klassifiseringssystemet.

Avtalepartene er kjent med at det har vært enkelte utfordringer i bruken av det nye systemet, og partene ser det som viktig at det arbeides aktivt for at intensjonen med systemet blir ivarettatt. I den forbindelse skal NRL arbeide aktivt med å orientere om systemet til reieneierne. Videre skal Animalia øke oppfølgingen og kontrollen av slakteribedriftene.

Ved innføring av nytt klassifiseringssystem fikk slakteriene tilskudd på opp mot 50.000 kroner til innkjøp av nye terminalløsninger. Avtalepartene er kjent med at det er to mindre slakterier som ennå ikke har fått nytt klassifiseringssystem på plass. Av avsetningen på 0,85 mill. kroner er avtalepartene enige om at det avsettes inntil 100.000 kroner til innkjøp av terminalløsninger for de to slakteriene som ennå ikke har fått etablert løsninger for bruk av det nye klassifiseringssystemet.

2.1.11 Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerdar

I samtlige reinbeiteområder ligger det betydelige mengder med gammelt gjerdemateriell som bør fjernes. Avtalepartene er enige om at de som har oppført ulovlige gjerdar også har et ansvar for å fjerne dem, men at dette i flere distrikter i liten grad er fulgt opp. Gjerdemateriell som blir liggende er til hinder og skade for både vilt og personer som ferdes i naturen. Gammelt gjerdemateriell som kan knyttes til reindriften kan også være et omdømmeproblem.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om å iverksette et prosjekt som har som formål å få fjernet gammelt gjerdemateriell. Ordningen ble tidsbegrenset og knyttet til driftsåret 2015/2016 for Troms og Nordland reinbeiteområder. For avtaleåret 2016/2017 ble ordningen gjort gjeldende for Nord-Trøndelag reinbeiteområde.

Avtalepartene er enige om at ordningen gjøres gjeldende for Vest-Finnmark reinbeiteområde for avtaleåret 2017/2018.

Utover en avsetning på 1,0 mill. kroner over Reindrifftsavtalen 2017/2018, overføres et evt. mindreforbruk fra tidligere ordninger for Troms, Nordland og Nord-Trøndelag.

2.1.12 Individmerking av rein

Avtalepartene er enige om at det innføres en tilskuddsordning til individmerking av rein, herunder til innkjøp av både plastmerker og elektroniske merker. Dette vil fungere som en tilleggsmarkering til tradisjonelle øremerker.

Ordningen etableres som en tilskuddsordning over Reindriffts utviklingsfond. Det legges opp til at detaljene knyttet til regelverk og satser fastsettes i forbindelse med utarbeidelsen av forskriften.

2.1.13 Videreutvikling av reindriffts arealbrukskart

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 ble avtalepartene enige om å igangsette et prosjekt knyttet til utvikling av reindriffts arealbrukskart. Hensikten med prosjektet var å få etablert kart som synliggjør og gir en samlet oversikt over gjennomførte utbyggings tiltak innenfor det enkelte distrikts grenser. Videre at kartene utvikles til å bli helhetlige og dynamiske kart til bruk for reindriftsnæringen, offentlig forvaltning og utbyggere.

Det gjennstår noe utviklingsarbeid før avtalepartenes intensjoner med utviklingen av kartene er fullt ut ivarettatt. Det meste av dette utviklingsarbeidet følges opp av Landbruksdirektoratet, og finansieres over direktoratets budsjettkapittel. Imidlertid har avtalepartene blitt enige om at følgende delprosjekter finansieres over Reindrifftsavtalen 2017/2018:

- Begrepsavklaringsprosjekt. Gjennomgang av begreper og definisjoner tilknyttet reindriffts arealbrukskart, i den hensikt at forvaltning, næring og samfunnet for øvrig har felles forståelse for begrepsbruken.
- Tilrettelegging for bruk av flere temalag i Kilden.
- Vurdering av muligheter til å implementere historiske reindriftsdata i Kilden, slik at man kan analysere endringer i reindriffts arealbruk over tid.

Landbruksdirektoratet leder prosjektarbeidet. Den etablerte arbeidsgruppen videreføres med deltakere fra Fylkesmannen og NRL, og skal drøfte aktuelle problemstillinger ved gjennomføringen av prosjektet. Arbeidsgruppen vil også bli trukket inn i direktoratets øvrige arbeid med utvikling av arealbrukskartene der det er naturlig. Dersom arbeidsgruppa foreslår justeringer i fastsatt prosjektpå plan, skal saken legges frem for avtalepartene. Landbruksdirektoratet gir en status-

rapport til forskriftsmøtet mai/juni 2017, herunder en orientering om videre framdrift for prosjektet.

2.1.14 *Reindriftsfaglig medvirkning og deltagelse i regional forvaltning*

I forbindelse med avvikling av områdestyrene og overføring av den regionale forvaltningen av reindriften til fylkesmannen, ble det besluttet at de aktuelle fylkesmennene skal etablere ordninger som legger til rette for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i den regionale forvaltningen.

Avtalepartene har sett det som viktig at reindrifftsavtalen legger til rette for gjennomføring av møter mellom reindriften og fylkesmennene. Med dette som utgangspunkt, har avtalepartene vært enige om at det avsettes midler over RUF som gir reindriften mulighet til å få dekket sine reiseutgifter for å delta på møter i regi av fylkesmennene.

Med bakgrunn i at hoveddelen av avsetningen i 2016 ikke er benyttet, har avtalepartene valgt å redusere avsetningen til 200.000 kroner over Reindrifftsavtalen 2017/2018.

2.1.15 *Andre ordninger som sorterer under RUF*

Avtalepartene er enige om at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke-øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftpolitikken.

Så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

2.2 **Utredninger**

2.2.1 *Utredning for å avdekke mulighetene for å knytte kalveslaktetilskuddet til klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt*

Høsten 2015 ble det innført et nytt rapporterings- og klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Nytt klassifiseringssystem skal premiere levering av slakterein med god kjøttfylde. Dette skal igjen stimulere reineierne til å øke inntjeningen av den enkelte rein.

Avtalepartene er enige om at det gjennomføres en utredning for å avdekke mulighetene for å knytte kalveslaktetilskuddet til klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt.

Avtalepartene er enige om følgende mandat for utredningen:

- a) Kartlegging og vurdering av effektene ved dagens ordning.
- b) Kartlegging av utbetalingene av kalveslaktetilskuddet totalt og fordelt på det enkelte reinbeiteområdet de fem siste avtaleårene.
- c) Gi en oversikt over klassifiseringssystemet for kalv.
- d) Gi en vurdering av hvordan klassifiseringssystemet for kalv har fungert, og evt foreslå tiltak dersom systemet i dag ikke fungerer i samsvar med formålet og intensjon bak etableringen av et felles klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt.
- e) Med bakgrunn i data fra klassifiseringen, gi en oversikt over klasse og vektutviklingen for kalv gjennom slaktesesongen.
- f) Foreslå om, og eventuelt hvordan, kalveslaktetilskuddet kan knyttes til klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt.
- g) NIBIO får oppdraget med å gjennomføre utredningen. NIBIOs arbeid skal skje i nært samarbeid med Animalia og Landbruksdirektoratet som skal stille det aktuelle grunnlagsmaterialet til disposisjon.
- h) Gjennom en referansegruppe skal NIBIO arbeide i nær kontakt med avtalepartene for drøfting og innspill.
- i) Referansegruppen skal bestå av 4 personer, hvorav 2 oppnevnes av LMD og 2 av NRL.
- j) NIBIO utarbeider en rapport som legges fram for avtalepartene innen 1. oktober 2017.
- k) Prosjektet finansieres innenfor Landbruks- og matdepartementets budsjett, herunder reise-regningene til NRLs representanter i referansegruppen.

2.2.2 *Utredning av innretning og organisering av HMS-tiltak i reindriften*

Reindriften har dessverre i løpet av de siste årene opplevd en rekke alvorlige ulykker. Avtalepartene er enige om at det er et behov for å få utredet hvordan helse, miljø og sikkerhet i reindriften kan organiseres og ivaretas. Målet med dette arbeidet er å få på plass en HMS-tjeneste som er tilpasset reindriften, og som kan veilede og bistå reineierne.

Avtalepartene er enige om at det nedsettes en arbeidsgruppe på inntil 8 personer, herunder oppnevnes 2 av NRL, 2 oppnevnes av LMD og 1 oppnevnes av Sametinget. SANKS (Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern og rus), Norsk landbruksrådgivning og Matmerk/KSL invi-

teres til å delta i arbeidsgruppen. LMD leder arbeidsgruppen, og Landbruksdirektoratet er sekretariat.

Arbeidsgruppen skal utrede hvordan HMS-tiltak i reindriften kan ivaretas og organiseres. Sentralt i utredningen er å se på hvordan HMS-tiltak i jordbruket ivaretas, herunder muligheten for om evt. Norsk landbruksrådgivning også kan følge opp HMS-tiltak i reindriften.

Arbeidsgruppen utarbeider en rapport som legges fram for avtalepartene innen 1. oktober 2017.

Hver av partene dekker sine respektive utgifter i forbindelse med gruppens arbeid.

2.2.3 Oppfølging av selvstyrerapporten

Reindriftsloven av 2007 skal gi grunnlag for en hensiktsmessig indre organisering og forvaltning av reindriften. Videre skal reindriftsnæringen etter loven, gjennom internt selvstyre, selv spille en aktiv rolle og ha ansvar for at reindriften er bærekraftig. Reindriftsnæringen står overfor store utfordringer fremover for å sikre en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Avtalepartene er enige om at en videreutvikling av lokalt styre vil være viktig for å nå gitte reindriftspolitiske mål.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016, ble det avtalt å igangsette et prosjekt for å styrke reindriftsnæringens evne til selvstyre og internkontroll. Det ble oppnevnt en arbeidsgruppe som ble ledet av Landbruksdirektoratet. Arbeidsgruppen overleverte sin rapport i desember 2016.

Arbeidsgruppen foreslår flere tiltak direkte rettet mot næringen og mot forvaltningen. Avtalepartene er enige om at forslagene må følges opp i flere faser, men at oppfølgingen av flere tiltak innad i forvaltningen kan skje parallelt med oppfølgingen opp mot næringen.

For å styrke reindriftsnæringens evne til selvstyre og internkontroll, er økt kompetanse en forutsetning. Fram mot forskriftsmøte skal en arbeidsgruppe utarbeide en plan med budsjett for hvilke kompetansetiltak som bør gjennomføres, samt foreslå hvordan tiltakene skal følges opp overfor næringen. Planen presenteres og legges frem for avtalepartenes godkjenning under forskriftsmøte i mai/juni 2017.

Arbeidsgruppen skal bestå av 6 personer, hvorav NRL oppnevner tre personer, LMD oppnevner 2 personer og Sametinget oppnevner 1 person. NRL leder arbeidsgruppen og Landbruksdirektoratet er sekretariat for gruppens arbeid.

Møter i arbeidsgruppen og oppfølging av godkjent tiltaksplan finansieres med omdisponering av 200.000 kroner fra tidligere avsetning til arbeidet med økt selvstyre og internkontroll.

2.2.4 Rapportering av slaktet rein

Avtalepartene er kjent med at det har vært utfordringer med å få inn rapporteringer av slaktet rein i henhold til gitte krav. Manglende rapportering gir bl.a. Landbruksdirektoratet utfordringer i forvaltningskontrollen, samt at det gir Markedsutvalget et ufullstendig grunnlag i planlegging og gjennomføring av markedskampanjer.

Avtalepartene er enige om at Animalia, systemleverandøren Meats, Landbruksdirektoratet og lederen av klassifiseringsutvalget foretar en gjennomgang av muligheten for hvordan rapporteringene til Animalia kan benyttes for å sikre en mer effektiv rapportering i samsvar med formålet og vilkårene i forskriften. Forslagene fra gjennomgangen legges fram for avtalepartene under forskriftsmøtet i mai/juni 2017.

2.3 Post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Avtalepartene viser til at reindriftsavtalens ramme ikke er en overslagsbevilgning. For å sikre at tilskuddsordningene ikke overstiger den økonomiske rammen som Stortinget har vedtatt, fastsettes de endelige satsene av Landbruks- og matdepartementet etter samråd med NRL når alle søknadene er registrert og kontrollert.

3 Regelverk

Avtalepartene legger opp til at regelverket for Reindriftens utviklingsfond og ordningene knyttet til de direkte tilskuddsordningene, samt velferdsordningene utarbeides og fastsettes av LMD i samråd med NRL.

Avtalepartene er enige om at det skal utarbeides forskrifter også for følgende ordninger:

- Finansiering av tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige.
- Prammig av rein.
- Individmerking av rein.

Videre er avtalepartene enige om at det i fraktforskriften innarbeides krav om at transportør som utfører frakt av levende rein og transportmiddel som brukes, må ha nødvendige godkjenninger og tilfredsstillende samtlige krav i forskrift om nærings-

messig transport av dyr. Videre legges det opp til en forenkling i rapporteringsforskriften. I tillegg legges det opp til en vurdering av hva som inngår i beregning av referanseinntekten i forskrift om tidligpensjon i reindriften, herunder hva som omfattes av annen tilleggsgnæring, jfr. forskriften § 7 andre ledd.

4 Møter med andre departement

Det legges det opp til følgende møter med NRL og politisk ledelse i andre departement våren 2017:

Klima- og miljødepartementet – Tap av rein til rovvilt og muligheter for nedgraving av slakteavfall.

Landbruks- og matdepartementet/Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet – CWD.

5 Tiltak som følge av radioaktiv forurensing

5.6 Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktiv forurensing

Det er avsatt 0,5 mill. kroner over kapittel 1142 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2017.

Regelverket for radioaktivitetstiltak i slakte-songen 2017/2018 fastsettes etter de samme prosedyrer som for forskriftene etter reindrifftsavtalen.

Oslo 28. februar 2017

Ellinor Marita Jåma Anne Marie Glosli

Vedlegg 3**Tabellvedlegg**

Fordeling av avtalens ramme på de ulike postene (mill. kroner):

Post	Benevnelse	Reindrifftsavtalen 2016/2017	Forslag til avtalen for 2017/2018	Differanse 2016/2017 og 2017/2018
51	Reindriftens utviklingsfond	31,6	32,8	1,2
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,5	0,4
75	Direkte tilskudd	74,2	76,7	2,5
79	Velferdsordninger	2,6	2,6	-
	Sum	114,5	118,6	4,1

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner):

Formål	Avtalen 2016/2017, tildelingsramme	Avtalen 2017/2018, tildelingsramme
Konfliktforebyggende tiltak	1,45	1,45
Utviklingsprogrammet	5,50	8,20
Fagbrevordningen	2,00	2,00
Markedstiltak	4,00	5,00
Pramming	3,20	4,50
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	0,25	1,00
Drift av klassifiseringssystemet	0,60	0,85
Fjerning av gammelt gjerdemateriell mm	1,00	1,00
Individmerking av rein	-	0,30
Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart	-	0,30
Støtte til reindrifftsaglige møter med fylkesmannen	0,50	0,20
Til disposisjon for RUF's styre	13,10	8,00
Sum	31,60	32,80

Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner):

Benevnelse	Avtalen 2016/2017	Avtalen 2017/2018
Distriktstilskudd	10,4	11,6
Produksjonspremie	29,5	33,5
Kalveslaktetilskudd	26,6	24,0
Særskilt driftstilskudd til ungdom	1,4	1,4
Etableringstilskudd	1,9	1,9
Ektefelletilskudd	1,6	1,5
Frakttilskudd	2,5	2,5
Tilskudd til rapportering av rein	0,3	0,3
Sum	74,2	76,7
